

Venla Hakala

**”MUMMOLASSA KUULUU OLLA SEINÄLLÄ
RYIJY JA DUUNAREIDEN
KAHVIHUONEESSA TYTTÖKALENTERI”**

Eroottisten tyttökalentereiden saamat merkitykset työpaikoilla

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Toukokuu 2021

TIIVISTELMÄ

Venla Hakala: ”MUMMOLASSA KUULUU OLLA SEINÄLLÄ RYIJY JA DUUNAREIDEN KAHVIHUONEESSA TYTTÖKALENTERI” – Eroottisten tyttökalentereiden saamat merkitykset työpaikoilla

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma

Toukokuu 2021

Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, millaisia merkityksiä eroottiset tyttökalerit saavat työpaikoilla. Tutkimuksen tarkoituksena on myös tuoda työpaikkojen tyttökalerikulttuuri näkyväksi ja herättää keskustelua aiheesta. Tutkimus tuo julki aineistosta kerättyjä argumentteja sekä tyttökalerien puolesta että niitä vastaan. Tämä tutkimus ei ota kantaa siihen, pitäisikö työyhteisöjen kieltää vaiko sallia tyttökalerit. Sen sijaan tutkimus antaa työkaluja ja näkökulmia päätöksentekoon niin, että kukin yhteisö voi tehdä parhaiten itseään palvelevan päätöksen.

Tutkimusaineisto kerättiin syksyllä 2020 anonyymillä internetkyselylomakkeella, jossa vastaajia pyydettiin kertomaan ajatuksistaan ja kokemuksistaan eroottisista tyttökalerista heidän entisillä ja nykyisillä työpaikoillaan. Aineistonkeruulomaketta levitettiin eräässä kiinteistöalan yrityksessä, Teollisuusliiton alaisessa opistossa sekä tutkielman kirjoittajan sosiaalisessa mediassa. Aineisto koostui 86 vastauksesta. Analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä, temaattista sisällönanalyysia ja apuna analysoinnissa käytettiin Atlas.ti-analyysiohjelmaa.

Aineisto purettiin analyysiohjelman avulla koodeiksi, joista muodostettiin temaattisia kartastoja. Kartastojen pohjalta muodostettiin kolme yläteemaa, jotka kuvaavat tyttökalerien saamia merkityksiä työpaikoilla. Näitä yläteemoja olivat *merkitykset työyhteisön muovaajana*, *merkitykset työntekijöiden oikeuksien näkökulmasta* sekä *esteettiset ja käytännölliset merkitykset*. Yläteemat koostuivat kahdeksasta eri alateemasta. Näitä alateemoja olivat puolestaan *työyhteisöön kuuluminen ja huumori*, *tyttökalerit imagon rakentajana*, *tyttökalerit kyseenalaistamattomana perinteenä*, *tyttökalerien vaikutukset asenteisiin*, *tyttökalerit seksuaalisena häirintänä*, *neuvottelu yksityisestä ja julkisesta tilasta*, *esteettiset merkitykset* sekä *käytännölliset merkitykset*. Aineiston perusteella voitiin päätellä, että tyttökalerit ovat työpaikoilla laajalle levinnyt ilmiö ja että niitä löytyy lähes jokaisen toimialan työpaikoilta. Kalerieilla nähtiin olevan sekä positiiviseksi, negatiiviseksi että neutraaleiksi miellettyjä merkityksiä.

Asiasanat: Tyttökaleri, seksuaalinen häirintä, työelämä, yhteiskunnan pornoistuminen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Tutkimuksen rajaus.....	2
1.2	Keskeiset käsitteet.....	2
2	YHTEISKUNNAN PORNOISTUMINEN	4
2.1	Visuaalinen väkivalta seksuaalisen häirinnän muotona.....	6
3	AINEISTONKERUU JA ANALYYSIMENETELMÄT	9
4	TYTTÖKALENTEREIDEN SAAMAT MERKITYKSET TYÖPAIKOILLA	13
4.1	Merkitykset työyhteisön muovaajina.....	15
4.1.1	Työyhteisöön kuulumisen ja huumori.....	15
4.1.2	Tyttökalerit imagon rakentajana	17
4.1.3	Tyttökalerit kyseenalaistamattomana perinteenä	18
4.1.4	Tyttökalentereiden vaikutukset asenteisiin	20
4.2	Merkitykset työntekijöiden oikeuksien näkökulmasta.....	21
4.2.1	Tyttökalerit seksuaalisena häirintänä	21
4.2.2	Neuvottelu yksityisestä ja julkisesta tilasta.....	25
4.3	Esteettiset ja käytännölliset merkitykset	26
5	LOPUKSI	28
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	34
	Liite 1 Saatekirje.....	34
	Liite 2 Kyselylomake.....	35

LUETTELO KUVIOISTA JA TAULUKOISTA

Kuva 1 Vastaajien raportoimat tyttökalerit toimialoittain, kpl	13
Kuva 2 Tyttökalentereiden saamat merkitykset työpaikoilla.....	15

1 JOHDANTO

Työturvallisuuskeskus nostaa seksuaalisesti värityneet aineistot esimerkiksi työpaikalla tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä, joka on Suomessa kiellettyä työturvallisuuslain nojalla (Työturvakeskus, seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä työpaikalla). Tyttökalerit kuitenkin koristavat monen työpaikan seiniä tästä huolimatta. Tyttökaleriteita sekä puolustetaan että vastustetaan kiihkeästi. Vuonna 2017 maailmanlaajuisia huomiota saanut #metoo-kampanja sai osan suuremmista suomalaisyrityksistä kieltämään tyttökalerit tiloissaan (Talouselämä 28.10.2017). Keskustelu työpaikoilla tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä ei näytä kuitenkaan pidemmällä ajalla vaikuttaneen tyttökalerien suosioon. Kaleriteita valmistavan Hoo Hoo Oy:n toimitusjohtaja Heidi Hietala kertoi kaksi vuotta #metoon jälkeen, että kampanja ei juurikaan vaikuttanut tyttökaleriteiden myyntiin (Talouselämä 16.11.2019).

Myös mielikuvat kaleriteiden yleisyydestä ja niiden tulevaisuudesta vaihtelevat suuresti. Kaleriteiden poistoon päätyneen Metsä Board Oy:n viestintäjohtaja Anne-Mari Achrén kertoi vuonna 2008 Talouselämälle (15.2.2008), että hänen näkemyksensä mukaan tyttökalerit eivät ole osa nykypäivää; ”*Jos niitä [tyttökaleriteita] jossain vielä on, uskon, että työnjohto niihin aika nopeasti puuttuu.*” Hoo Hoo Oy:n Heidi Hietala ei kuitenkaan usko tyttökaleriteiden katoavan minnekään, sillä niiden suosio on pysynyt tasaisena vuosikymmeniä. Hietalan mukaan #metoo:n kaltaisia kohuja tulee ja menee. Jotkut asiakkaat saattavat kohun aikana perua tyttökaleritilauksensa, mutta jatkaa sitä taas myöhemmin. (Talouselämä 16.11.2019.)

Tyttökalerit tuntuvat siis olevan syvälle juurtunut, mutta toisaalta myös ristiriitaisia tunteita herättävä osa suomalaista työpaikkakulttuuria. Tämän tutkielman tutkimuskysymyksenä on *millaisia merkityksiä eroottiset tyttökalerit saavat työpaikoilla*. Tutkimuksen tarkoituksena on myös tuoda työpaikkojen tyttökalerikulttuuri näkyväksi ja herättää keskustelua aiheesta. Tutkimus tuo julki aineistosta kerättyjä argumentteja sekä tyttökalerien puolesta että niitä vastaan. Tämä tutkimus ei ota kantaa siihen, pitäisikö työyhteisöjen kieltää vaiko sallia tyttökalerit, vaan antaa työkaluja ja näkökulmia päätöksentekoon niin, että kukin yhteisö voi tehdä parhaiten itseään palvelevan päätöksen.

Tutkielman ensimmäisessä osuudessa esittelen tutkimuksen rajauksen sekä sen keskeisimmät käsitteet. Toisessa osiossa esittelen yhteiskunnan pornoistumista käsittelevää tutkimusta ja kirjallisuutta, sekä tarkastelen visuaalisen väkivallan merkitystä suhteessa yhteiskunnan pornoistumiseen. Tämän jälkeen, tutkielman kolmannessa osiossa esittelen tutkimusta varten

keräämäni aineiston sekä käyttämäni analyysimenetelmän. Luvussa neljä analysoin tutkimuksen tuloksia, jonka jälkeen kokoon yhteen tutkimuksen keskeisimmän annin luvussa viisi. Luvun viisi lopussa pohdin vielä tutkielman rajoitteita sekä mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Liitteinä tutkielman lopussa on nähtävillä tutkimuskyselyn saatekirje sekä kyselylomake, jolla tutkimusaineisto kerättiin.

1.1 Tutkimuksen rajaus

Naiset kohtaavat työelämässä enemmän seksuaalista häirintää kuin miehet. Elinkeinoelämän keskusliiton teettämän tutkimuksen mukaan jopa 38 % naisista raportoi kokeneensa seksuaalista häirintää työssään. Miehiä koskeva vastaava luku oli 9 %. (Taloustutkimus Oy 2018.) Seksuaalinen häirintä työpaikalla näyttäisi siis olevan vahvasti sukupuolittunut ilmiö (ks. esim. Niemi-Kiesiläinen et al. 2017). Osittain tästä syystä olen rajannut tutkimukseni käsittelemään vain kalentereita, joiden seksuaalissävytteisissä kuvissa esiintyy naisia, vaikka vastaavia kalentereita löytyy toki myös miehistä. Vaikka mieskalentereiden voidaan yhtä lailla tulkita täyttävän seksuaalisen häirinnän tunnusmerkit, olen päättänyt rajata ne tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Vuosittain kymmeniä tuhansia tyttökalentereita myyvän suomalaisen Hoo Hoo Oy:n mukaan mieskalentereita myydään vain noin kymmenesosa tyttökalentereiden määrästä (Talouselämä 16.11.2019). Ilmiöiden laajuus lienee siis hieman eri luokkaa. Uskon myös, että mieskalentereiden ja tyttökalentereiden saamat merkitykset työpaikalla voivat erota toisistaan. Yhtä lailla mielenkiintoisena tutkimuskohteena mieskalenteri-ilmiö vaatisikin siis aivan oman tutkimuksensa.

1.2 Keskeiset käsitteet

Ensimmäisenä tutkimukseen liittyvistä käsitteistä nousee tietysti esiin **tyttökalenterin** käsite. Tämän tutkielman kontekstissa määrittelen eroottiset tyttökalenterit seinäkalentereiksi, joiden kuvissa poseeraavat vähäpukeiset tai alastomat naiset. Englannin kielessä kuvaavaksi termiksi tuntuu vakiintuneen *girlie calendar*. Suomen kielessä ei liene selkeää, vakiintunutta käsitettä kyseisiä kalentereita kuvaamaan. Olen kuullut kalentereista käytettävän lähinnä termejä ”tyttökalenteri” tai ”tissikalenteri”. Valitsin käyttööni näistä ensimmäisen, sillä ”tissikalenteri” saattaisi joidenkin vastaajien mielessä kuvata vain kalentereita, jotka keskittyvät vain paljaisiin rintoihin.

Päätin myös käyttää mieluummin nimitystä ”tyttökalenteri” kuin ”naiskalenteri”. Vaikka sanan ”tyttö” voidaan ajatella kuvaavan nuoria tai jopa alaikäisiä naisia, termi ”naiskalenteri” ei tunnu vakiinnuttaneen asemaansa puhutussa kielessä. Termiä ”tyttökalenteri” käytetään kuitenkin sellaisista kalentereista, joiden kuvien mallit ovat aikuisia. Myöhemmin tekstissä käytännöllisyyden vuoksi käytettävä termi ”kalenteri” viittaa aina tyttökalentereihin, ellei toisin määritellä.

Tasa-arvolain (1986/609) 7. §:n mukaan **seksuaalisella häirinnällä** tarkoitetaan ”*sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.*” Kyseisen lain mukaan **sukupuoleen perustuvalla häirinnällä** puolestaan tarkoitetaan ”*henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.*” Tasa-arvolain antama suoja on sovellettavissa työpaikoilla (Vilka 2011, 27). Häirinnän kokemus on subjektiivista; se mikä on toiselle häirintää ei välttämättä ole sitä toiselle. Esimerkiksi aiemmin koettu seksuaalinen häirintä tai väkivalta saattaa vaikuttaa siihen, kokeeko potentiaalisen häirinnän kohde teon häirinnäksi vai ei. (Em. 37.)

2 YHTEISKUNNAN PORNOISTUMINEN

Tässä osiossa käsittelen yhteiskunnan pornoistumiseen liittyvää teoriaa aikaisempaan kirjallisuuteen pohjaten. Luvun toisessa osiossa käsittelen visuaalista väkivaltaa ja seksuaalista häirintää yhteiskunnan pornoistumisen näkökulmasta.

Pornografian, tuttavallisemmin pornon, määritelmä on liukuva ja se voidaan määritellä hyvin erilaisin tavoin ja tarkoituksin (Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005). Sanan *pornografia* alkuperä viittaa paitsi prostituoituun (*porné*), myös kirjoittamiseen tai puhumiseen (*graphia*) (Kalha 2007). Yksinkertaisimmillaan pornon määrittelyssä voidaan hyödyntää tapauskohtaista tilannetulkintaa, sillä ”pornon kyllä tunnistaa, kun sen näkee”. Yleistettävämmin pornon voisi määritellä kuvaukseksi, joka on jollain tapaa siveetöntä tai epäsovikaa. Toisaalta esimerkiksi lääketieteellisessä kirjallisuudessa voidaan nähdä tämän kaltaisia kuvauksia, mutta niitä tuskin kukaan määrittelee pornografiseksi. Pornon käsitteeseen sisältyykin vahvasti vuorovaikutteisuus: millaisia tunteita tai reaktioita materiaali aiheuttaa näkijässään, millaisia reaktioita se pyrkii aiheuttamaan tai millaisia reaktioita sen ajatellaan muissa aiheuttavan. Pornon voidaan ajatella olevan materiaalia, joka herättää katsojassaan kiihotusta. Toisaalta tämä liittyy pornon käsitteen alle myös sellaisen materiaalin, jota ei ole välttämättä tarkoitettu seksuaaliseksi, saati pornoksi. Toisaalta yksilö voi myös tunnistaa pornoksi sellaisen materiaalin, jota hän itse ei koe kiihottavaksi. Kukaan tuskin kiistää pornolehtien ”pornoutta”, mutta se ei silti tarkoita, että kaikki niistä kiihottuisivat. Siksi pornon määritelmäksi voidaan ehdottaa seuraavaa; pornografia on materiaalia, joka on tehty aiheuttamaan seksuaalista kiihottumista ja/tai mielihyvää näkijässään tai materiaalia, jonka näkijä arvioi seksuaalisesti kiihottavan ja/tai aiheuttavan seksuaalista mielihyvää muissa ihmisissä. (Watson 2010.)

Sanana ”porno” aiheuttaa usein vahvoja reaktioita ja tunteita ihmisissä. Sanaan sisältyvää stigmaa ja tunnelatausta voidaan toisinaan pyrkiä väistämään käyttämällä esimerkiksi sanoja kuten aikuisviihde tai erotiikka. Käsitteiden väliset rajanvedot ovat kuitenkin veteen piirrettyjä ja mahdollistavat lukuisia erilaisia tulkintoja. Nykykulttuuria saatetaan luonnehtia esimerkiksi sanoilla ”yliseksualisoitu” tai ”erotisoitunut”, mutta toisaalta siitä voidaan käyttää myös termiä ”pornahtava”. Pornahtavat sukupuolen ja seksuaalisuuden esittämisen tavat ovat nykyään yhä näkyvämpi osa arkea. Monet pornahtavat elementit, kuten viettelevä poseeraaminen, paljaiden ihojen kosketus, puoliksi suljetut silmäluomet tai voimakkaasti punatut huulet ovat osa paitsi pornoa, myös arkipäivän kuvastoa esimerkiksi mainoksissa tai tv-viihteessä. Pornon tai pornahtavan materiaalin ja merkitysjärjestelmän

valumista arkielämään voidaan luonnehtia yhteiskunnan pornoistumiseksi. (Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005; Watson 2010.)

Pornoistumisen prosessia voidaan havainnoida sekä pornon sisällä että myös muualla kulttuurissa (Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005). Nikunen, Paasonen ja Saarenmaa (2005) jaottelevat pornoistumisen prosessin kolmeen tasoon: pornoteollisuuden kasvuun, kovan pornon tulemiseen osaksi valtakulttuuria sekä kulttuurin yleiseen seksuaalisoitumiseen. Tämän tutkielman viitekehyksessä on hedelmällisintä keskittyä ennen kaikkea kahteen viimeksi mainittuun. On kuitenkin tärkeää huomioda, että nimenomaan pornoteollisuuden kasvu on merkittäväällä tavalla luonut pornolle suotuisampaa ilmapiiriä. Pornoteollisuuden kasvun myötä porno on yleistynyt ja saavuttanut yhä enemmän yleisöä, ja näin ollen raivannut tietään myös julkiseen keskusteluun. (Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005; Coy & Taylor 2020.) Tästä muodostuu niin sanottu vapautumisen kehä: alakulttuurien provokatiivisuus nostattaa kriittistä keskustelua ja analyysiä, joka puolestaan tarttuu valtavirtakeskusteluun. Valtavirran käymä keskustelu herättää suvaitsevaisuutta ja normalisoi ilmiötä. Valtavirran hyväksyntä taas provosoi alakulttuureita yhä radikaalimpaan suuntaan ja kehän kulku alkaa taas alusta. (McNair 2013, 8.)

Kovan pornon tulo valtakulttuuriin onkin siis pitkälti kasvavan pornoteollisuuden ansiota. Kova porno on ikään kuin matkannut yhteiskunnan laitamilta tavallisille televisiokanaville, muuhun valtamediaan ja julkisiin tiloihin esimerkiksi seksiaiheisten tapahtumien muodossa. (Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005.) Vuosituhannen vaihdetta onkin Suomessa luonnehdittu ”pornon renessanssiksi”. 1900-luvun loppupuolella tehtyjen lakimuutosten vuoksi porno saattoi tulla yhä vapaammin osaksi arkielämää. Pornotähdet, kuten Rakel Liekki, saivat omia, seksiaiheisiä ohjelmiaan televisiokanaville. (Paasonen 2009.) Tuoreempaan esimerkkinä pornon valtavirtaistumisesta Suomen kontekstissa voidaan pitää toimittaja Ina Mikkolan juontamaa, vuonna 2018 MTV3-kanavalla esitettyä *Ina <3 porno* -ohjelmasarjaa. Ohjelmassa tutustutaan eri maiden pornokulttuureihin ja niiden genreihin sensuroimattomalla otteella. Sarja sai positiivisen vastaanoton ja se palkittiin *Kultainen Venla* -gaalassa vuoden 2018 parhaana lifestyle-ohjelmaksi (MTV uutiset 11.1.2019). Toisaalta on myös argumentoitu, että yleistyessään pehmoporno marginalisoi kovan pornon. Pehmoporno on kaupallisesti kovaa pornoa kannattavampaa, ja leviää näin helpommin julkiseen tilaan edesauttaen julkisen tilan ja kulttuurin pornoistumista. (Vilka 2011, 109.)

Pornoistumisen kolmas ulottuvuus, kulttuurin yleinen seksuaalisoituminen, ilmenee pornografisten esitystapojen valumisena kulttuurin eri osa-alueille. Pornolle tyypillisiä ilmaisu- ja esitystapoja sekä merkitysjärjestelmiä omaksutaan osaksi mainontaa ja populaarikulttuuria. Ilmiötä voidaan kuvailla termillä *porno-chic*. (Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005.) *Porno-chic* ei välttämättä ole

luonteeltaan pornografista eikä sen välttämättä tarvitse olla pornomyönteistä. *Porno-chic* voi olla parodioivaa tai pornoa kritisoivaa. Se voi olla hauskaa, trendikästä ja flirttailevaa. Se tunnistaa, että pornossa on jotakin, joka viehättää ja vetää valtavirtaa puoleensa. Se leikittelee pornon valtavirtaisuuden ja tabuaseman välillä luoden houkuttelevan ja koukuttavan jännitteen ristiriitaisuuksien vetäessä puoleensa. (McNair 2013, 36–38.) Pornon valuminen mainonnan avulla julkiseen tilaan, esimerkiksi katukuvaan, on pitkälti myös tulosta julkisen tilan kaupallistumisesta. Mainostilan ostaminen julkisesta tilasta tuottaa näkyvyyttä, ja pornosta tuttujen merkitysjärjestelmien hyödyntäminen mainonnassa puolestaan takaa ohikulkijoiden huomion (Vilkkä 2011, 108).

Suomen voidaan ajatella olevan valtavirrasta poikkeava maa yhteiskunnan pornoistumisen suhteen. Syynä tälle on se, että alastomuus ei itsessään ole suomalaisessa kulttuurissa yhtäläinen tabu, kuin esimerkiksi Amerikan Yhdysvalloissa. Alastomuus on normaali osa esimerkiksi suomalaista saunakulttuuria. Mediassa esiintyvään alastomuuteen suhtaudutaan myös melko neutraalisti, mikä näkyy esimerkiksi alastomuutta sisältävien elokuvien ikärajoissa. Suomalaisille alastomuus ei automaattisesti ole seksuaalista. Julkisen tilan pornoistumisesta käytävä keskustelu onkin Suomen kontekstissa usein keskittynyt tasa-arvokysymyksiin, ei välttämättä itse alastomuuden kauhisteluun. (Paasonen 2009.) Keskusteluun on nostettu mainoskulttuurin tapa seksualisoida paitsi naisia yleensä, erityisesti ei-valkoisia, nuoria ja hoikkia naisia. Myös naisten välistä eroottista intiimiyttä käytetään mainonnan tehostekeinona. Vuonna 2003 nähdyssä H&M-vaateketjun alusvaatemainoskampanjassa leikiteltiin ajatuksella vähäpukeisten naismallien mahdollisella seksuaalisella suhteella. Mainoksista oli löydettävissä heteromiehillä suunnatun *girl-on-girl*-pornon tematiikkaa: kuvissa naiset kuvattiin toisilleen intiimeinä ja läheisinä, mutta päähuomio ja valta keskittyy kuitenkin kuvien katsojaan. Naismallien keskinäinen intiimiyys ei ole heitä itseään, vaan katsojaa varten. (Rossi 2007.)

Pornoistumisen, ja erityisesti *porno-chikin* myötä yhteiskunnassa onkin lähes mahdotonta elää altistumatta naisia esineellistävälle, pornahtavalle materiaalille esimerkiksi mainonnan kautta (Coy & Taylor 2020). Nyky-yhteiskunnassa on siis lähes mahdotonta elää pornosta vapaata elämää (Vilkkä 2011, 108). Toisaalta pornografiselle representaatiolle vastoin tahtoa altistaminen voidaan tulkita myös pakottamiseksi ja näin ollen visuaaliseksi väkivallaksi (Ronkainen 2017).

2.1 Visuaalinen väkivalta seksuaalisen häirinnän muotona

Väkivallan käsitteelle lienee mahdotonta kehitellä yksiselitteistä ja selvärajaisista määrittelyä, joka olisi käyttökelpoinen jokaisella kentällä tieteellisestä tutkimuksesta lakitekstiin saakka. Filosofi John Deweyn määritelmän mukaan väkivalta voidaan määritellä tuhoisaksi ja haaskaavaksi voimankäytöksi. Deweyn määritelmä väkivallasta käsittää kuitenkin vain tekijän näkökulman. (Karkulehto & Rossi 2017, 10; sit. Dewey 1916.) Toisaalta väkivaltaa voidaan määritellä myös uhrin

näkökulmasta. Tällöin väkivallan voidaan ajatella olevan elävän olennon fyysisen tai psyykkisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden uhkaamista tai loukkaamista. Antropologi Pierre Bourdieun mukaan väkivalta voi fyysisen ja psyykkisen ulottuvuuden lisäksi olla myös symbolista. Symbolinen väkivalta on erottelevaa ja luokittelevaa valtaa, joka risteää muun muassa sukupuolen, yhteiskuntaluokan, etnisyyden ja iän alueilla. (Karkulehto & Rossi 2017, 10–11.) Bourdieun symbolisen väkivallan käsitteen sisälle voidaan ajatella sisältyvän myös visuaalisen väkivallan käsite.

Viihteen ja mainonnan kuvastot heijastelevat yhteisön ihanteita ja normeja. Ne ikään kuin luovat ihannekuvan siitä, millainen ihmisen olisi suotavaa olla. Ne myös määrittelevät tapoja, joilla näemme sukupuolen ja seksuaalisuuden, sekä joiden mukaan kohtelemme toisia ihmisiä. (Vilka 2011, 109.) Viihteellä ja mainonnalla voidaan nähdä siis olevan valtaa vaikuttaa ihmisiin ja tämän vallan myötä avautuu myös visuaalisen väkivallan maailma. Visuaalinen väkivalta voidaan lukea kulttuurisen väkivallan muodoksi, sillä esimerkiksi yliseksualisoituja representaatioita levittämällä voidaan hyödyntää ja uusintaa seksistisiä sekä esimerkiksi rodullistavia stereotyyppioita. Tällaiset stereotyyppiat ovat usein naisiin kohdistuvia, ja siksi vahingollisia erityisesti naisille. Visuaalinen, seksuaalinen väkivalta toisintaakin sukupuolten valtasuhteita usein naisille epäedullisella tavalla. (Ronkainen 2017; Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005.)

Yhteiskunnan pornoistumisen myötä porno ja sen merkitysjärjestelmät tulevat osaksi yhteiskunnan arkea, halusipa yksilö sitä tai ei. Vasten tahtoa pornolle altistaminen horjuttaa yksilön toimijuutta. Seksuaalisen materiaalin pakottaminen toisen silmille on vallankäyttöä, joka voi täyttää myös väkivallan tunnusmerkit. (Ronkainen 2017; Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005; Vilka 2011.) Eroottista materiaalia, kuten tyttökalentereita, tarkastellessa visuaalinen väkivalta linkittyykin myös seksuaalisen häirinnän käsitteeseen. Seksuaalinen häirintä on osa valta-asemista kamppailua ja seksuaalisuus kytkeytyykin vahvasti myös politiikkaan (Vilka 2011, 12–25). Samoin kuin visuaalinen väkivalta, myös seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä ja ahdistelu ovat keinoja ylläpitää ja tuottaa stereotyyppistä mielikuvaa miehen ja naisen seksuaalisuudesta (em. 64).

Kuten johdantoluvussa on jo aikaisemmin mainittu, seksuaalinen häirintä on Suomessa kiellettyä sekä tasa-arvo- että työturvallisuuslain perusteella. Työturvallisuuskeskuksen mukaan eroottinen materiaali työpaikoilla voidaan lukea seksuaaliseksi häirinnäksi, mutta näin ei välttämättä aina kuitenkaan tapahdu. Tilanteen tulkintaan vaikuttavat yksilöiden omat kokemukset ja näkemykset tilanteesta.

Työpaikalla olevat eroottiset tyttökalenterit eivät siis automaattisesti ole seksuaalista häirintää. Ne muuttuvat häirinnäksi silloin, kun joku pitää niitä ei-toivottuina, loukkaavina tai nöyryyttävinä, omaa koskemattomuutta rikkovina. (Vilka 2011, 37.) Tyttökalenterit saattavat siis toisella työpaikalla

täyttää häirinnän tunnusmerkit ja toisella eivät. Yksi häirinnän subjektiivisuuden hyvin esille tuova ilmiö työpaikoilla on seksuaalihuumorin. Seksuaalissävytteisellä huumorilla on kulttuurinen pohja niin kirjallisessa kuin suullisessakin kansanperinteessä. Esimerkkejä tästä löytyy esimerkiksi kansanrunoista, kaskuista, loruista ja saduista. Ne siirtyvät kulttuuriperintönä sukupolvelta toiselle, niin suvun kuin työpaikankin sisällä. Seksuaalisella huumorilla on useita funktioita työpaikan sosiaalisella kentällä. Se voi ilmentää esimerkiksi työpaikan karnevalismia tai yhteiskunnallista vastapuhetta. Naissukupuoli on seksuaalihuumorissa usein alisteisessa asemassa ja tästä syystä erityisesti naiset voivat kokea seksuaalissävytteisen huumorin nöyryyttäväksi. Seksuaalihuumorin on usein yleisempää miesvaltaisilla työpaikoilla, mutta sitä esiintyy toki myös muualla. Eri työpaikoilla huumori voi olla hyvin erilaista. Miesvaltaisilla aloilla kiusoitellaan enemmän naisia, naisvaltaisilla puolestaan miehiä. Erilaiset sosiaaliset koodit määrittävät ja erottelevat miesten ja naisten odotuksenmukaisia reaktioita seksuaalihuumorin. (Em. 63.)

Väkivallan tekeminen ryhmässä, kuten esimerkiksi työyhteisössä, rakentaa omaa dynamiikkaansa. Yksilöiden vastuu omasta toiminnasta saattaa hälvetä ja sitä tärkeämmäksi elementiksi voi muodostua tarve osoittaa kuuluminen omaan ryhmään sekä ryhmien välisten rajojen asettaminen. (Vilkkä 2011, 24.) Vaikka väkivalta nähdään usein kielteisenä toimintana, yksilö voi nähdä sillä olevan myös positiivisia seurauksia. Erityisesti ryhmässä tehty väkivalta voi tuottaa yhteisöllisyyttä ja lojaaliutta ryhmän sisälle. Toisaalta väkivallasta kieltäytyminen voi olla yksilölle hankalaa ryhmäpaineen vuoksi, ja se voi altistaa yksilön ryhmästä ulossulkemiselle. (Jokinen 2017.)

Yhteiskunnan pornoistuminen kertoo siis pornon valumisesta yhteiskunnan eri osa-alueille, kuten katukuvaan tai vaikkapa työelämään esimerkiksi eroottisten tyttökalentereiden muodossa. Tämän voidaan ajatella olevan seurausta laajemmasta pornon valtavirtaistumisesta ja yhteiskunnan asenteiden muutoksesta. Yhteiskunnan pornoistuminen ei ole yksiselitteisesti positiivinen tai negatiivinen ilmiö, vaan sillä voidaan ajatella olevan erilaisia seurauksia erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Pornoistuminen voidaan nähdä toisaalta voimaannuttavana, seksuaalisen vapautumisen ilmentymänä (Kalha 2005; Paasonen 2009) ja toisaalta jopa potentiaalisena väkivallan välineenä (Ronkainen 2017; Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005).

3 AINEISTONKERUU JA ANALYYSIMENETELMÄT

Tutkimuksen aineistoksi keräsin ihmisten kokemuksia tyttökalentereista heidän omilla, nykyisillä tai entisillä, työpaikoillaan. Aineistonkeruukyselyn saatetekstissä määrittelin eroottiset tyttökalerit seinäkalentereiksi, joiden kuvissa poseeraa alastomia tai vähäpukeisia naisia. Vastaajia pyydettiin kertomaan kokemuksiaan koskien niitä nykyisiä tai entisiä työpaikkoja, joilla kuvauksen mukaisia kalentereita on tai on ollut. Eroottisuuden määrittely on siis jäänyt vastaajien oman tulkinnan varaan.

Vaikka saatekirjeessä ei erikseen pyydetty vastaajia kertomaan kokemuksistaan vain suomalaisilla työpaikoilla, on silti kohtuullista olettaa, että ainakin valtaosa vastaajista kertoi kokemuksistaan nimenomaan Suomessa sijaitsevilta työpaikoilta. Sekä aineistonkeruukysely, vastauspyynnöt että kaikki kyselyyn saadut vastaukset oli kirjoitettu suomen kielellä. Yhdessäkään vastauksista ei mainittu kyseisen työpaikan sijainneen muualla kuin Suomessa. On kuitenkin mahdotonta tietää varmaksi, kertovatko kyselyyn vastaajat kokemuksistaan vain suomalaisilta työpaikoilta, sillä työpaikan sijaintia ei aineistonkeruukyselyssä kysytty.

Kyselyn toteutettiin anonyymilla Office 365 Forms -nettilomakkeella. Kysely koostui kolmestatoista kysymyksestä, joista kuusi oli taustatietokysymyksiä ja seitsemän avoimia kysymyksiä. Taustatietokysymykset kartoittivat muun muassa vastaajien ikää, sukupuolta sekä yleisiä tietoja vastauksen perusteena olevista työpaikoista, kuten toimialaa ja sektoria. Avoimissa kysymyksissä vastaajat saivat kertoa kokemuksistaan ja ajatuksistaan työpaikoilla sijaitsevia tyttökalentereita koskien. Kysymyksissä kartoitettiin muun muassa kalentereiden sijaintia sekä kalentereista käytyjä keskusteluja. Eräässä kysymyksessä vastaajille kerrottiin Työturvallisuuskeskuksen määrittelevän eroottisen materiaalin, kuten esimerkiksi eroottiset kalenterit, seksuaaliseksi häirinnäksi. Tämän jälkeen vastaajilta kysyttiin mielipidettä tästä Työturvallisuuskeskuksen linjauksesta. Kyselylomake saatekirjeineen on luettavissa tutkielman liitteissä.

Kyselyn levittämiseen käytin useita eri jakelureittejä. Ensisijainen jakelureitti oli sosiaalinen media. Julkaisin vastauspyynnön omalla Facebook-seinälläni sekä oman opinto-ohjelmani Facebook-ryhmässä. Vastauspyyntöä jaettiin myös eteenpäin Facebookin kautta, jolloin se saavutti suuremman yleisön. Toisena jakelukanavana toimi eräs kiinteistöalan yritys. Yrityksen esimiehen luvalla toimitin yrityksen kahden toimipisteen kahvihuoneisiin paperisia vastauspyyntöjä, joiden sisältämällä QR-koodilla kyselyyn pääsi vastaamaan. Kolmantena väylänä toimi Teollisuusliiton alaisuudessa toimiva opisto, jonka järjestämille kursseille osallistuvia pyydettiin vastaamaan kyselyyn. Vastauspyyntö

välitettiin kolmen eri kurssin osallistujille. Vastaajille kerrottiin, että kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja kysely on luonteeltaan täysin anonyymi.

Erilaisten jakelureittien avulla pyrin varmistamaan, että vastaajajoukko muodostuisi mahdollisimman heterogeeniseksi eikä olisi esimerkiksi toimialan, ikäjakauman tai koulutustason vääristämä. Vastaajajoukko on kuitenkin melko pieni ja mahdollisesti otantana myös jollain tapaa vinoutunut. Laadullisen tutkimuksen kontekstissa tämä ei itsessään tuota suuria ongelmia, mutta on kuitenkin otettava huomioon se, ettei tuloksia voida välttämättä yleistää koskemaan koko perusjoukkoa. Tutkimus kuitenkin pyrkii kuvaamaan yksittäisten vastaajien kokemuksia ja ajatuksia työpaikoilla sijaitsevista tyttökalentereista, sekä havainnoimaan näiden havaintojen välisiä yhteyksiä ja teemoja. (Alasuutari 2011, 26–37.) Näin ollen myös pienen ja mahdollisesti vinoutuneen aineiston tarjoamat havainnot antavat relevanttia tietoa yksilöiden subjektiivisista kokemuksista. Laadullisen tutkimuksen voidaan myös ajatella toimivan ”esitutkimuksena” uudella tai vähän tutkitulla kentällä. Laadullinen tutkimus ikään kuin luo pohjan, jonka päälle tutkimuskenttää voidaan alkaa rakentaa, tutkimus kerrallaan. (Em. 180; Tuomi & Sarajärvi 2018, 73–74.)

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 87 vastaajaa. Yksi vastaajista kertoi, ettei ollut koskaan törmännyt tyttökalentereihin työpaikallaan, mutta oli kuitenkin vastannut kyselyyn. Tämä vastaus poistettiin aineistosta tutkimuksen rajaukseen kuulumattomana. Analyysivaiheeseen vastauksia päätyi siis 86 kappaletta. 59 % vastaajista oli naisia ja 35 % miehiä. Kolme prosenttia vastaajista kertoi sukupuolensa olevan muu kuin mies tai nainen, ja kaksi prosenttia ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Vastaajat olivat iältään 19–57-vuotiaita.

Analyysimenetelmänä käytin aineistolähtöistä, temaattista sisällönanalyysia. Valitsin tutkimukseen aineistolähtöisen näkökulman, sillä tutkittavan ilmiön tutkimuskenttä näyttäytyy erittäin puutteellisena ja vähän tutkittuna. Käytetyistä tietokannoista ei löytynyt ainuttakaan suoranaisesti aihetta käsittelevää tutkimusta suomen tai englannin kielellä. Tyttökalenterit toki mainittiin ohimennen joissakin tutkimuksissa, mutta ne eivät olleet minkään löydetyn tutkimuksen pääkohde – varsinkaan yhdistettynä työpaikkoihin. Toki on mahdollista, että tutkimusta aiheesta on olemassa esimerkiksi jollakin muulla kielellä tai jossakin muussa tietokannassa, mutta lienee turvallista todeta, että ilmiön tutkiminen on vielä alkutekijöissään ainakin Suomen kontekstissa. Aineistolähtöinen näkökulma palveleekin parhaiten uuden tai vähän tutkitun tutkimuskohteen asettamia tarpeita (Tuomi & Sarajärvi 2018, 80–81). On toki pidettävä mielessä, että puhtaan aineistolähtöinen analyysi on erittäin harvinaista, jollei jopa mahdotonta. Aineiston täysin objektiivisen ja ennakkokäsityksistä vapaan analyysin tuottamisen vaikeus onkin yksi aineistolähtöisen tutkimuksen heikkouksista. Tämä on tärkeää pitää mielessä tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. (Em. 82.) Toisaalta

aineistolähtöinen analyysi voi myös tuottaa yllättäviä tuloksia ja tarjota uudenlaista ja ennakoimatonta näkökulmaa ilmiöön. Teoriaohjaava tai teorialähtöinen analyysi on sidottu aina tiettyyn tai tiettyihin teorioihin, joiden tarjoamien linssien lävitse tutkimusta katsellaan. Aineistolähtöinen analyysi tarjoaakin näihin verrattuna ennakkoluulottomamman ja avoimemman näkökulman aineiston tarkasteluun. (Em. 80–84.)

Sisällönanalyysin voidaan ajatella olevan moniulotteinen kattokäsite erilaisille analyysitavoille. Tässä tutkimuksessa hyödynnän nimenomaan temaattista sisällönanalyysiä. Temaattisessa sisällönanalyysissä havaitut ilmiöt ryhmitellään erillisiksi ylä- ja alateemoiksi, joiden avulla muodostetaan kattava ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Temaattista sisällönanalyysiä voidaan hyödyntää suhteellisen laajojenkin tekstiaineistojen analysointiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 90–91, 103–106.) Tutkimukseni aineisto on laadulliselle tutkimukselle melko laaja, mikä teki temaattisesta sisällönanalyysistä esimerkiksi lähilukua tai narratiivista analyysia järkevämmän vaihtoehdon. Kirjallisesti toteutettu aineistonkeruukysely voidaan ajatella lomakehaastatteluna. Suljettuja, avoimia ja puoliavoimia kysymyksiä sisältänyt kysely yhdistelee määrällisen ja laadullisen tutkimuksen aineistonkeruutoteutuksia. Sekä kysely että sen vastausten analyysi kuitenkin painottui avoimiin ja puoliavoimiin kysymyksiin, minkä kannalta temaattinen sisällönanalyysi näyttäytyi toimivimpana ratkaisuna tutkimuksen kokonaisuuden kannalta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 64–67.)

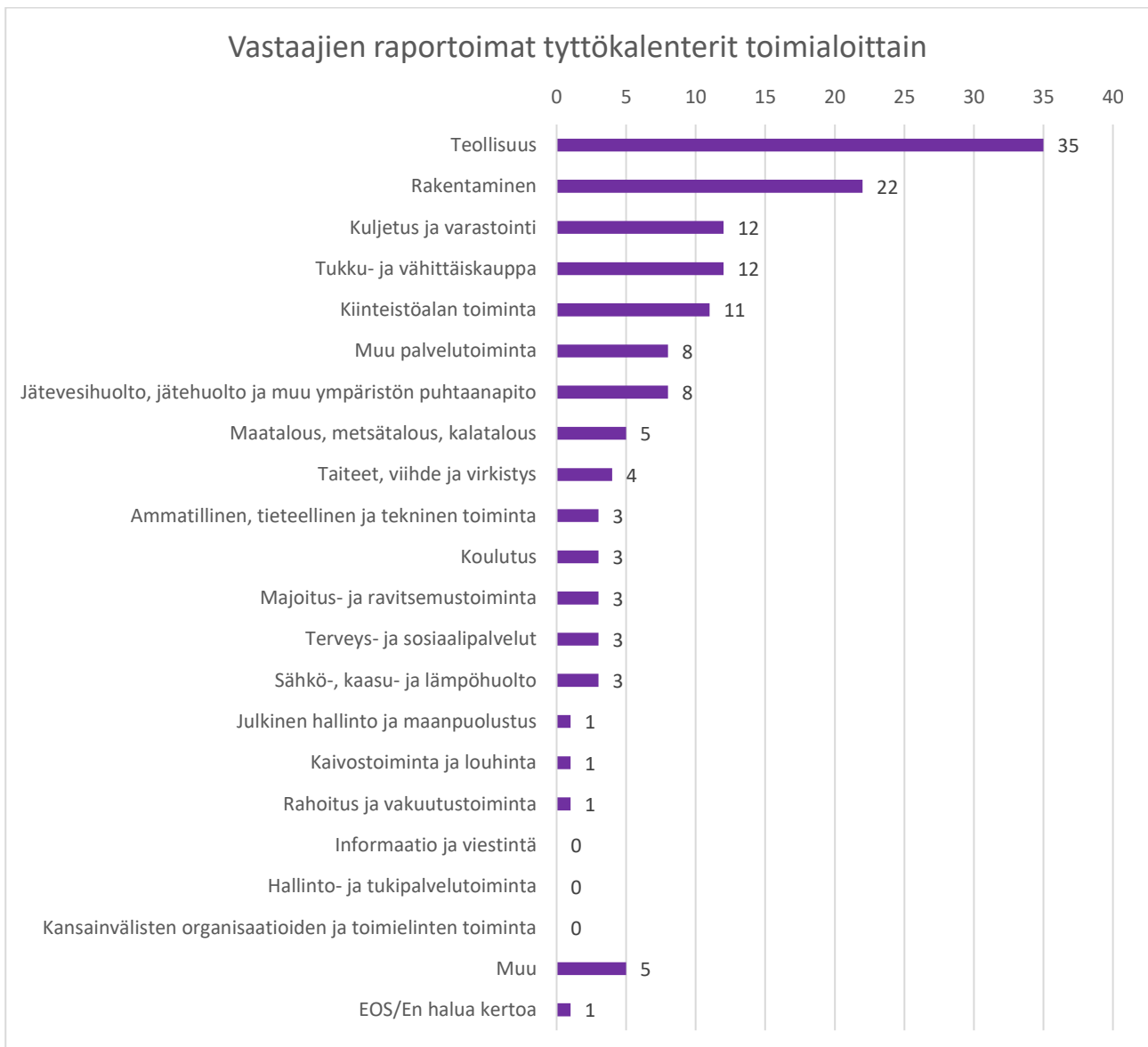
Aineistonkeruukyselyn sulkeuduttua siirsin kyselyyn tulleet vastaukset Office 365 Formsista Excel-ohjelmaan. Excelin avulla muokkasin vastausten asettelu Atlas.ti-ohjelman vaatimaan muotoon ja siirsin ne sen jälkeen Atlas.ti-ohjelmaan. Seuraavaksi kävin vastaukset vastaaja kerrallaan läpi ja koodasin ne helpommin käsiteltäviksi ”raakahavainnoiksi” eli Atlas.ti-ohjelman koodeiksi (Alasuutari 2011, 32). Muodostin koodit tiivistämällä avovastausten ytimen muutaman sanan mittaisiksi selityksiksi vastauksen sisällöstä. Ensimmäisen koodauskierroksen jälkeen yhdistin päällekkäiset koodit ja koodien määrää vähentääkseni yhdistelin hyvin samantapaisia koodeja toisiinsa. (Em. 32–33.) Seuraavaksi jaoin luodut koodit Atlas.ti-ohjelman verkostotyökalua (*Networks*) käyttäen tyttökalentereita puolustaviin ja vastustaviin argumentteihin. Verkostotyökalun avulla loin molempiin verkostoihin ajatuskartat, joiden avulla koodeja oli helppo teemoitella mielekkäiksi kokonaisuuksiksi. Näin havainnoista muodostui temaattinen kartasto (Tuomi & Sarajärvi 2018, s.103–106). Tutkimuksen etenemisen myötä jaottelu puolustaviin ja vastustaviin argumentteihin ei kuitenkaan enää tuntunut mielekkäältä, sillä sekä puolustavista että vastustavista argumenteista oli havaittavissa hyvin samanlaisia teemoja. Luovuin siis alkuperäisestä jaottelusta ja niiden tilalle muodostin kolme yläteemaa. Nämä teemat puolestaan jakautuvat vielä kahdeksaan eri

alateemaan. Ylä- ja alateemat pitävät sisällään sekä tyttökalentereita puolustavista että vastustavista argumenteista tekemiäni havaintoja.

4 TYTTÖKALENTEREIDEN SAAMAT MERKITYKSET TYÖPAIKOILLA

Tässä osiossa esitellään tutkimuksen tulokset. Ensimmäisessä osiossa esitellään aineistonkeruukyselyn vastaajajoukko sekä avataan vastaajajoukon taustamuuttujia. Seuraavissa osioissa esitellään avokysymysten temaattisen analyysin tuloksia tutkimuskysymyksen näkökulmasta.

Kuva 1 Vastaajien raportoimat tyttökalerit toimialoittain, kpl

Kuvassa 1 on esitetty vastaajien raportoimat tyttökalerit toimialoittain. Toimialaluokittelu on tehty Tilastokeskuksen vuoden 2008 toimialaluokituksen mukaisesti. Vuoden 2008 toimialaluokitus on tutkimuksen tekohetkellä voimassa oleva toimialaluokitus. (Tilastokeskuksen toimialaluokitus 2008.) Vastaajat saivat valita aineistonkeruukyselyssä kaikki ne toimialat, joilla ovat tyttökalerereihin törmänneet. Tästä johtuen vastausten yhteenlaskettu summa ylittää kyselyyn vastanneiden määrän.

Koska aineistonkeruukyselyn vastaajamäärä on verrattain pieni ja mahdollisesti jollain tavalla myös vinoutunut, tuloksista ei voida päätellä sitä, ovatko tyttökalerit joillain aloilla yleisempiä kuin toisilla. Vastaajakunnassa saattaa jakelukanavien vuoksi olla yliedustettuna esimerkiksi teollisuus- sekä kiinteistöalojen työntekijöitä, mikä osaltaan selittää korkeita raportointimääriä juuri näiltä aloilta. Osa toimialoista myös työllistää huomattavasti enemmän ihmisiä kuin toiset, jolloin on luontevaa, että enemmän ihmisiä työllistäviltä aloilta on myös tähän kyselyyn löytynyt enemmän vastaajia.

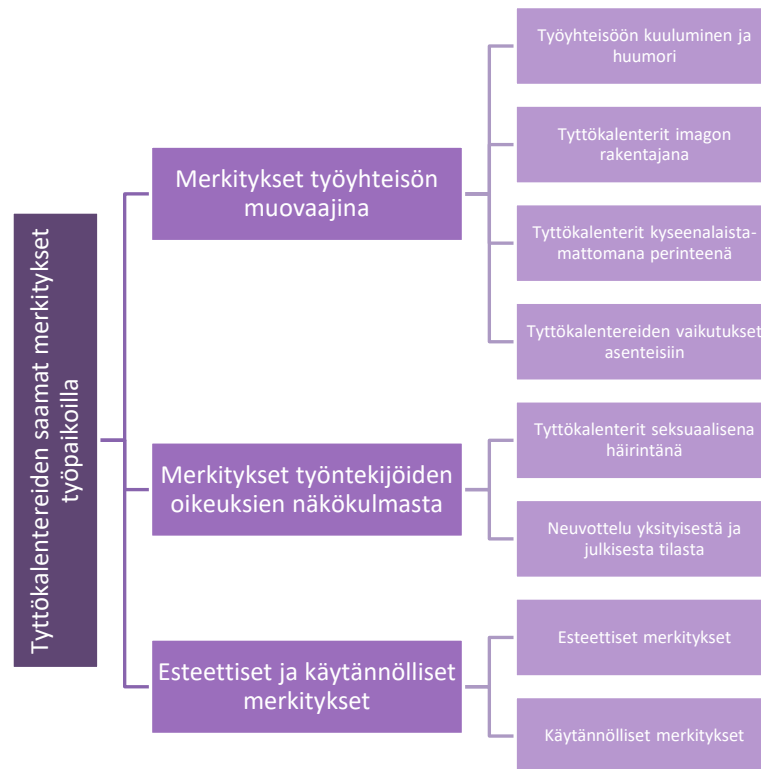
Mielenkiintoinen havainto tyttökalerereiden jakautumisessa eri toimialoille on kuitenkin se, että suhteellisen pienessäkin aineistossa tyttökalerereita raportoitiin löytyvän lähes kaikilta toimialaluokituksen aloilta. Vain kolmella eri toimialalla vastaajat eivät olleet törmänneet kalerereihin: informaatio- ja viestintäalalla, hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa sekä kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminnan alalla. Tämä voi toki johtua siitä, että näiden alojen työpaikoilla ei ehkä ole tyttökalerereita, mutta syynä saattaa olla myös se, että ei kukaan tai vain harva kyselyyn vastanneista on työskennellyt näihin toimialoihin liitettävissä työpaikoissa.

Tuloksista tyttökalererien esiintyvyydestä toimialoittain voidaan siis päätellä, etteivät tyttökalerit ole vain joillakin tietyillä työpaikoilla tai toimialoilla esiintyvä ilmiö, vaan niitä esiintyy kaikilla tai lähes kaikilla toimialoilla.

Useimmiten vastaajat arvioivat tyttökalerin olevan työntekijän työpaikalle tuoma. Toiseksi suurin joukko vastaajista kertoi kalerin olevan mainos- tai yrityslahja, ja joissain tapauksissa kalerin kerrottiin olevan esimiehen tai työnantajan seinälle laittama. Kaksi vastaajaa kertoi, että työpaikalla oleva tyttökaleri oli työpaikan tuottama. Noin neljännes vastaajista ei osannut sanoa, mistä kaleri oli työpaikalle tullut.

Yleisimmin vastaajat raportoivat kalerien sijaitsevan työpaikan sosiaali-tiloissa kuten kahvihuoneissa, taukotiloissa, vessoissa, pukuhuoneissa, keittiöissä tai kuntosaleilla. Toinen yleinen kalerin ripustuspaikka aineiston perusteella oli yleinen tai yksityinen työtila. Kalerereita raportoitiin olevan sekä yksityisillä työpisteillä tai pienemmän ryhmän työpisteellä että yleisellä,

kaikille avoimella työpisteellä. Jotkut vastaajat kertoivat, että kalentereita on lähes kaikissa työpaikan tiloissa.

Kuva 2 Tyttökalentereiden saamat merkitykset työpaikoilla

Yllä esitettyyn kuvaan on kerätty temaattisen sisällönanalyysin avulla muodostetut ylä- ja alateemat. Tutkielman seuraavissa osioissa esitellään kuvassa esiteltyt yläteemat ja niiden jakautuminen alateemoihin.

4.1 Merkitykset työyhteisön muovaajina

Tässä osiossa tarkastellaan tyttökalentereiden saamia merkityksiä työyhteisön muovaajana. Kukin alakategoria käsittelee tapaa, jolla tyttökalentereiden voidaan aineiston perusteella tulkita muokkaavan työyhteisöjä. Alakategorioita ovat *työyhteisöön kuuluminen ja huumori*, *tyttökalenterit imagon rakentajana*, *tyttökalenterit kyseenalaistamattomana perinteenä* sekä *tyttökalentereiden vaikutus asenteisiin*.

4.1.1 Työyhteisöön kuuluminen ja huumori

Aineiston perusteella tyttökalentereilla koetaan olevan sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia työyhteisöön kuulumiseen ja siellä viihtymiseen.

Useista vastauksista paistoi läpi ajatus siitä, että kalenterien ajateltiin häiritsevän ennen kaikkea naisia. Kalenterien nähtiin tarjoavan miehille mahdollisuuden ilmaista heteroseksuaalista maskuliinisuutta, joka koettiin työyhteisöön kuulumisen edellytyksenä. Joidenkin vastausten mukaan maskuliinisuuden korostaminen nähtiin tärkeänä osana ryhmään liittymistä erityisesti nuorempien miestyöntekijöiden kesken. Vaikka naisten voi olla toisinaan vaikeaa navigoida maskuliinisuusodotusten, sukupuoliroolien ja identiteetin ristitulessa, erään naisvastaajan mukaan kalenteri tarjosi hänelle mahdollisuuden osoittaa olevansa ”yksi jätkistä”. Kalenteri siis mahdollisti näin paremman integroitumisen miesvaltaiseen työyhteisöön. Osa vastaajista myös huomautti, että kalenterit voivat aiheuttaa epämurkuvuutta ja ahdistusta myös miehille.

Hegemonisen maskuliinisuuden, eli yhteiskunnassa vallalla olevan, ihanteellisen mieskäsityksen (Markkola et al. 2014) symboleina tyttökalentereiden ajateltiin olevan työpaikalla usein vain ”tietyn porukan juttu”. Näin ajattelevien vastaajien mukaan kalenterit eivät luo kaikkia huomioivaa ilmapiiriä, vaan ovat toiseuttavia. Kalenterit voivat siis toisaalta vahvistaa tähän ryhmään kuuluvien yhteisöllisyyden tunnetta, mutta toisaalta sulkea osan yhteisön jäsenistä ulkopuolelle.

Osa vastaajista korostikin sitä, että tyttökalentereiden hyväksyttävyyttä riippuu pitkälti työyhteisöstä. Hyvähenkisessä työporukassa kalenterit voivat olla hyväksyttäviä, mikäli ne eivät häiritse ketään yhteisön jäsentä ja ovat koko työyhteisölle mieluisia. Kalenterit voivat tiivistää työyhteisöä, piristää työpäivää ja auttaa jaksamaan töissä paremmin.

– – Mielestäni kalentereissa ei kuitenkaan ole vikaa jos kyseiselle työporukalle kalenteri on mieleinen. Porukan sukupuoli, suuntautumisot, huumorintaju, arvot yms tulee kuitenkin aina ottaa huomioon. Jos porukassa on joku joka ei välttämättä pidä kalenterista tulee se ottaa huomioon ennen sen hankintaa. Hyvin yhteenhittautuneessa työyhteisössä ei ole haitaksi, voi jopa olla päivän piristäjä. Samaan kastiin laittaisin mieskalenterit ja huumorikalenterit – –.

– Nainen, 32

Tyttökalentereiden vertaaminen huumorikalentereihin tuntuu olevan osuva kuvaus monen vastaajan suhtautumisesta tyttökalentereihin. Monet vastaajista kokivat tyttökalentereilla olevan huumoriarvoa ja että niihin suhtaudutaan usein vitsinä. Eräs vastaaja mainitsi kalenterin ilmaisevan vitsikästä ”pojat on poikia” -asennetta. Kalentereista vitsaillaan ja niistä käydyillä keskusteluilla on toisinaan ironinen sävy. Toisinaan koko kalenteri koettiin ironisena kannanottona.

Osa vastaajista teki myös eron kaupallisten kalentereiden sekä työporukan omatekoisten kalentereiden välille. Kaupallisiksi kalentereiksi tulkittiin kalenterit, joiden kuvissa poseeraa tuntemattomia malleja. Omatekoisiksi kalentereiksi puolestaan ajateltiin sellaiset kalenterit, joiden

kuvissa on kyseisen työpaikan henkilöstöä. Jaottelun esiin nostaneet vastaajat kokivat kaupalliset kalenterit työpaikalle kuulumattomiksi, mutta kuvailivat työporukan omatekoisia kalentereita hauskoiksi ja toivotuiksi. Toisinaan siis koettiin, että nimenomaan työporukan omatekoiset kalenterit voivat lisätä työyhteisön yhteenkuuluvuutta.

4.1.2 Tyttökalendarit imagon rakentajana

Kalentereiden nähtiin rakentavan myös työpaikan tai -yhteisön imagoa. Jotkut vastaajat toivat ilmi sen, että kalenterit eivät edusta nykyaikaista työelämää. Kalenterit nähtiin paitsi vanhanaikaisina, myös noloina, lapsellisina ja mauttomina. Niiden nähtiin antavan huono kuva työpaikasta tai kalenterin ripustaneista työntekijöistä sekä sotivan muuten asiallisen työympäristön periaatteita vastaan. Joidenkin vastaajien mielestä tyttökalendarit aiheuttivat myötähäpeää sekä häpeää siitä, ettei omalla työpaikalla suhtauduta vakavasti tasa-arvokysymyksiin.

– – On tosi noloa ottaa vastaan laitosvierailijoitakin Kun seinällä roikkuu perseilijöitä. Hävettää olla osa sellaista työpaikkaa jossa ei suhtauduta vakavasti tasa-arvoon ja ei haluta pyrkiä tekemään työpaikasta kaikille neutraalia – –

- Nainen, 32

Joidenkin vastaajien mukaan tyttökalendarereita ei saisi olla esillä varsinkaan sellaisissa paikoissa, joissa ne ovat asiakkaan nähtävillä. Osa vastaajista korosti, että kalenterien hyväksyttävyyden riippuu työpaikasta ja työyhteisöstä. Erään vastaajan mielestä kalenterit eivät kuulu virastojen seinille, mutta yksityisen firman hallin seinällä ne eivät ole ongelma. Eräs vastaaja taas kertoi, että heidän työpaikallaan tyttökalendarit oli poistettu seinältä yrityskumppanin vierailun ajaksi. Toisen vastaajan mukaan tyttökalendarit puolestaan poistettiin työpaikalta yrityskauppojen yhteydessä – kalenterit eivät sopineet uuden emoyhtiön imagoon. Kalentereiden mahdollisen negatiivisen vaikutuksen työpaikan julkiseen imagoon tunnustivat myös monet niistä vastaajista, jotka eivät muuten henkilökohtaisesti vastustaneet tyttökalendarereita. Useat vastaajat olivat myös huolissaan siitä, että lapset tai alaikäiset työntekijät saavat nähdä kalenterin. Tämän ajateltiin luovan nuorille väärää kuvaa siitä, mikä työpaikalla on hyväksyttävää.

Toisaalta tyttökalendarereihin liitetty problematiikka nähtiin joissain vastauksissa ”nykyajan ongelmana”. Eräs vastaaja kertoi, ettei jaksakaan sitä, miten ”kaikesta tehdään numero nykyään”. Kyseinen vastaaja myös asemoi itsensä ”ysärijuntiksi”, koska ei nähnyt tyttökalendarereita ongelmana.

Itse en jaksakaan sitä, että kaikesta tehdään numero nykyään. Ehkä olen ysärijuntti, mutta en silti tajua. Fyysinen ja sanallinen häirintä on ilman muuta väärin, mutta jotain rajaa ehkä kuitenkin

- Nainen, 40

”Nyky aika”, johon tyttökalentereiden kyseenalaistaminen vastaajan mukaan kuuluu, nähtiin jonain, josta osa vastaajista halusi sanoutua irti. Vastaaja selvästi tunnisti diskurssin, jossa kalenterit voidaan nähdä vanhahtaneina ja problemaattisina. Tällainen tietystä kulttuurista tai diskurssista irtisanoutuminen saattaa kieliä siitä, että työpaikan seinällä koreileva tyttökalenteri voi olla identiteetin rakentamisen väline ja tapa asemoida itsensä yhteiskunnassa. Vastaaja teki selväksi, että hän ei kuulu ”nyky aikaisiin kaikesta loukkaantujiin”, vaan asemoi itsensä mieluummin vaikka ”ysärijuntiksi”.

Kalentereiden avulla voidaan paitsi irtisanoutua tietystä kulttuurista, myös välittää työpaikan rentoa imagoa.

-- Se on ehkä sellainen väline, että "meidän kahvihuoneessa voit olla vapaammin, kun onhan meillä pornoakin seinällä", kuin suoranaisesti mikään seksuaalinen juttu.

- Mies, 32

Kyseisen vastaajan mukaan kalenteri on sanattoman viestinnän väline, jolla voidaan viestittää tietynlaista suhtautumista työhön ja työyhteisöön. Useissa vastauksissa tuotiin ilmi, että kalenterien eroottisesta luonteesta huolimatta tyttökalentereiden ensisijainen tehtävä ei ole toimia seksuaalisesti virittävänä, eroottisena kuvastona, vaan kalentereiden saamat merkitykset ovat paljon monisyisempiä.

4.1.3 Tyttökalerit kyseenalaistamattomana perinteenä

Yksi aineistoa laajasti lävistäneistä havainnoista on tyttökalentereiden kyseenalaistamaton asema työpaikoilla. Eräs useissa vastauksissa toistuva teema oli tyttökalentereiden perinteikkyyden. Tyttökalerit nähtiin perinteisenä, työpaikalle kuuluvana esineenä, jonka olemassaoloa ei juurikaan huomioda tai kyseenalaisteta.

Omasta mielestäni on jokaisen työpaikan oma asia mitä pitävät seinällään. Tietenkin, jos joku kokee ne [tyttökalerit] häiritseviksi, ne olisi syytä korvata jollain muilla kuvilla. Itse olen ainoa nainen työyhteisössämme, ja minua ei kalenteri häiritse missään määrin. Ehkä ennemmin koen sen perinteenä. Ikään kuin mummolassa kuuluu olla seinällä ryijy ja duunareiden kahvihuoneessa tyttökalenteri.

- Nainen, 36

Tuntuu siltä että kaikki ymmärtävät että kalenterit eivät välttämättä ole soveliaita, mutta niistä on muodostunut perinne.

– Nainen, 29

Tämä kalentereiden ”näkyttömyys” oli läsnä myös kalentereista käydyissä keskusteluissa – tai niiden puutteessa. Noin 45 % vastaajista kertoi, että tyttökalentereista ei ole keskusteltu työpaikalla ja 16 % vastaajista kertoi, että kalentereista ei juurikaan keskustella työpaikalla. Tämä tukee vastaajien raportoimia kokemuksia kalentereiden näkyttömyydestä ja toisaalta niiden harvoin kyseenalaistetusta asemasta. Todella monissa aineistonkeruukyselyn vastauksissa toistui huomio siitä, etteivät vastaajat olleet koskaan tulleet edes ajatelleeksi sitä, että eroottiset kalenterit voitaisiin myös lain silmissä nähdä seksuaalisena häirintänä. Jotkut vastaajat kertoivat myös vastauksissaan, että kyselyyn vastaaminen sai heidät kyseenalaistamaan kalenterit ensimmäistä kertaa ja avaamaan niihin liittyvää keskustelua työpaikallaan. Muutamat vastaajat jopa sanoivat, että aikovat jatkossa vaatia kalentereiden poistamista omalta työpaikaltaan.

– – En yleisesti ottaen koe ongelmana olla työpaikoilla se hankala tyyppi, joka kehtaa puuttua epäkohtiin, mutta jostain syystä tämä asia tuntuu erilaiselta. Sukupuolisten hierarkioiden haastaminen tuntuu yltiörohkealta eikä kukaan halua nalkuttajan mainetta. – –

– Nainen, 31

Usein kuitenkin kynnys kalentereihin puuttumiseen nähtiin korkeana. Vastauksissa toistui pelko siitä, että kalentereista huomauttaja leimattaisiin hankalaksi nipottajaksi ja hänet otettaisiin työyhteisön silmätikuksi. Tämä pelko korostui erityisesti naisvastaajien keskuudessa, varsinkin silloin, kun kyseessä oli miesvaltainen työpaikka. Vastaajat myös pelkäsivät, että heille naurettaisiin, mikäli he ehdottaisivat kalentereiden poistamista. Näin oli joidenkin vastaajien mukaan käynytkin.

Kerran yksi insinöörimies käänsi kalenterin maisemakuvapuolelle, mikä aiheutti osassa porukkaa naureskelua, virnuilua, närkästystä ja tuhahtelua. Asiasta on vuosia ja vieläkin kuuluu kun "se teki niin."

– Nainen, 32

Kalentereiden poistoehdotuksille oli naurettu toisinaan paitsi työntekijöiden, myös esimiesten toimesta. Monet kalentereihin tyytymättömät vastaajat olivatkin erityisen pettyneitä esimiehensä toimintaan tai sen puutteeseen. Suurin osa kyselyyn vastanneista kertoi, ettei heidän esimiehensä ole

tiettävästi ottanut kantaa kalentereihin. Muutamissa tapauksissa esimies oli kieltänyt kalenterit, mutta toisinaan ne oli myöhemmin tuotu takaisin. Joissain tilanteissa esimies oli halunnut, että kalenterit poistettaisiin, mutta oli luopunut poistoaikasta tai päätyttyä työntekijöiden kanssa jonkinlaiseen kompromissiin. Toisinaan esimiehet olivat vähätelleet kalentereiden ongelmallisuutta tai osallistuneet itse kalentereista käytyyn seksuaalissävytteiseen keskusteluun.

4.1.4 Tyttökalentereiden vaikutukset asenteisiin

Monet vastaajista kokivat, että työpaikalla olevat tyttökalenterit muokkaavat ja uusintavat ihmisten asenteita. Kalentereiden nähtiin ennen kaikkea ruokkivan seksististä ajatusta, jossa nainen ja naisen keho asetetaan katseiden ja arvostelun kohteeksi. Vastauksissa tuli myös ilmi ajatus siitä, että tyttökalenterit normalisoivat naisten kehojen tuijottamista ja kommentointia. Tämän ajateltiin vahvistavan naisille epäedullista sukupuolihierarkiaa. Jotkut naisvastaajat kertoivat kalenterien takia pohtineensa, suhtaudutaanko heidänkin kehoihinsa samalla lailla esineellistään.

Työskentelin aino[a]na naisena tuotantopuolella entisessä työpaikassani. Tyttökalenteri seinällä sai minut miettimään, että esineellistetäänkö minuakin työporukassa sukupuoleni takia. – –

– Nainen, 23

Tyttökalenterit ovat vähintäänkin toiseuttavia ja poissulkevia. Vaikka muut työntekijät eivät kalenteria huomioisikaan, naispuoliset ja naiseksi oletetut työntekijät ikään kuin "ymmärtävät paikkansa" työpaikalla: objektina ja katseiden kohteena.

– Vastaaja, 25

Vastaajat siis kokivat, että seinälle ripustetut tyttökalenterit kertoivat muiden työntekijöiden suhtautumisesta naisiin ylipäänsä. Vastaajat myös pohtivat, liitettiinkö heidät oletettuina naissukupuolen edustajina kalenterikuvien naisiin ja kuvien luomiin mielikuviin. Nämä vastaajat ikään kuin kokivat, että heidät kategorisoitiin naisena samaan ryhmään ja asemaan kalenterikuvien naisten kanssa.

Erityisen haitalliseksi tästä näkökulmasta kalenterit nähtiin miesvaltaisilla aloilla, joilla naiset saattavat muutenkin törmätä tavallista useammin seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään. Huolta tästä kannettiin toisinaan myös miesvastaajien keskuudessa.

On se [tyttökalenteri työpaikalla] kieltämättä vähän mautonta ja tökeröä, varsinkin alalla, jossa naiset ovat selvä vähemmistö. Naiset kokevat muutenkin vähättelyä rakennusalalla kokemuksen

mukaan – – ja joutuvat herkemmin kyseenalaistetuksi kyvyistään. Rakennusalan tyttökalentereissa usein naiset poseeraavat työkalujen kanssa ja tämä ei ehkä ole se paras kuva etenäkään tässä tilanteessa. Naiset siis näyttävät seksikkäiltä ja söpöiltä työkalut kädessä, mutta itse työnteko ei luonnistu kuin miehiltä. – –

– Mies, 28

Tämän vastaajan mukaan kalenterit loivat ja vahvistivat ajatusta rakennusalasta miesten alana, jonka työt luonnistuvat vain miehiltä. Vastaajan mukaan tämä saattaa altistaa naiset entistä enemmän sukupuoleen perustuvalla häirinnällä, jossa naisten ammattitaitoa ja työkykyä vähätellään miesvaltaisella alalla.

Tyttökalentereiden nähtiin siis muovaavan työyhteisöä erilaisilla tavoilla. Kalenterit nähtiin toisaalta työyhteisöön kuulumisen parantamisen välineenä, mutta toisaalta niiden nähtiin myös sulkevan osa ihmisistä työyhteisön ulkopuolelle. Kalentereiden nähtiin muokkaavan työpaikan imagoa ja niillä voitiin viestiä tietynlaista ilmapiiriä tai arvomaailmaa sanattomasti. Kalentereista ei juurikaan käydä keskusteluja työpaikoilla, vaan niitä ympäröi tietynlainen puhumattomuuden kulttuuri. Kalentereiden ajateltiin usein olevan työpaikan yhteinen perinne, johon puuttuminen on vaikeaa. Kalentereilla uskottiin myös olevan vaikutusta työpaikalla olevien ihmisten asenteisiin erityisesti sukupuolirooleja ja naisia kohtaan.

4.2 Merkitykset työntekijöiden oikeuksien näkökulmasta

Tässä osiossa tarkastellaan tyttökalentereiden saamia merkityksiä työntekijöiden oikeuksien näkökulmasta. Ensimmäisessä osiossa käsitellään tyttökalentereita potentiaalisena seksuaalisen häirinnän muotona. Toisessa osiossa tarkastellaan puolestaan tyttökalentereiden roolia yksityisen ja julkisen tilan neuvotteluissa.

4.2.1 Tyttökalerit seksuaalisena häirintänä

Vastaajat suhtautuivat hyvin eri tavoin tietoon siitä, että tyttökalerit voidaan Työturvallisuuskeskuksen mukaan määritellä seksuaaliseksi häirinnäksi. Monet vastaajista eivät olleet kertomansa mukaan koskaan tulleet ajatelleeksi, että tyttökaleri työpaikalla voisi täyttää seksuaalisen häirinnän tunnusmerkit. Useat tyttökaleriteita puolustavat vastaajat olivat sitä mieltä, että tyttökaleriteita ei voida lukea seksuaaliseksi häirinnäksi. Joidenkin vastaajien mukaan kalentereiden luokittelu seksuaaliseksi häirinnäksi oli liioittelua, ”turhaa nillitystä”. Osa vastaajista perusteli myös tarkemmin sitä, miksei kalentereita heidän mielestään voida määritellä seksuaaliseksi häirinnäksi.

Muutaman vastaajan mielestä kalentereita ei voida verrata fyysisen koskemattomuuden loukkaamiseen, joka kyseisten vastaajien mielestä on ”oikeaa häirintää”. Tällaiseksi loukkaamiseksi katsottiin esimerkiksi kouriminen tai raiskaus.

Aika pitkälle mielestäni viety, että kuva seinällä on seksuaalista hä[i]rintää. Toivottavasti tästä ei ole oikeudessa linjausta, että se oikeasti rinnastettaisiin seksuaaliseen häirintään. Toisaalta se myös loukkaa varsinaisen seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutuneita, koska se sekoittaa keskustelua kun rinnastetaan raiskaus ja tyttökalenteri seinällä. --

– Vastaja, 36

Kyseisen vastaajan mukaan tyttökalentereiden määrittelemisen seksuaaliseksi häirinnäksi loukkaa ”varsinaisen häirinnän” uhreja. Vastaajan mukaan kyseinen määritelmä myös rinnastaa tyttökalenterit raiskaukseen. Tällaisesta narratiivista voidaan tulkita, että seksuaalinen häirintä nähdään kyllä kiellettyinä ja ei toivottuna, uhria vahingoittavana tekona. Seksuaalisen häirinnän rajat ovat kuitenkin jatkuvan neuvottelun tulosta ja näin ollen myös jokseenkin subjektiivisia. Vaikka vastaaja tuomitsee seksuaalisen häirinnän, hän kuitenkin kokee oikeudekseen määritellä sen rajat oman maailmankuvansa mukaisiksi.

Toinen tyttökalenterien merkitystä seksuaalisen häirinnän muotona kyseenalaistaneista argumenteista oli kalentereista käydyn keskustelun puute. Erään vastaajan mukaan kalentereita ei voida itsessään tulkita seksuaalisen häirinnän tunnusmerkit täyttäviksi, ellei niistä käydä keskusteluja työpaikalla. Kyseinen vastaaja tuntuu vetävän seksuaalisen häirinnän rajan aktiivisen, osallistavan keskustelun ja passiivisen, sanattoman ympäristön välille. Kalenterin pitämistä seinällä ei ilmeisesti tulkittu kyllin aktiiviseksi tai osallistavaksi toiminnaksi, jotta se voisi täyttää seksuaalisen häirinnän tunnusmerkistön. Erään toisen vastaajan mukaan kalentereilla ei puolestaan ole seksuaalista merkitystä. Kalenterin funktion näkeminen muuna kuin seksuaalisena aineistona saattaa osaltaan myös selittää sitä, miksei kalentereiden välttämättä ajatella olevan seksuaalista häirintää.

Joissain vastauksissa kävi ilmi, että kalenterien sijainti vaikuttaa siihen, voidaanko kalentereiden tulkita olevan seksuaalista häirintää. Yksityisessä tilassa kalenterin ei nähty täyttävän seksuaalisen häirinnän tunnusmerkkejä. Näin ajattelevien vastaajan mukaan tilanne kuitenkin olisi eri, mikäli kalenteri olisi sijoitettuna julkiseen tilaan.

Yksi merkittävä syy sille, miksei kalentereita koettu seksuaaliseksi häirinnäksi, oli se, ettei vastaaja kokenut kalentereiden häiritsevän itseään. Näin ajattelevat vastaajat eivät välttämättä perustelleet kokemustaan muilla tavoin. Vastaajat eivät aina osanneet asettua sellaisen henkilön asemaan, joka voisi kokea kalenterit häiritseviksi, vaan oma, subjektiivinen kokemus koettiin merkinä siitä, että

kalenterit eivät ole ongelmallisia. Toisinaan vastaajat saattoivat perustella kantaansa myös sillä, että muutkaan työntekijät heidän työpaikallaan eivät häiriinny kalenterista. On mahdotonta tietää, perustuvatko nämä havainnot pelkkiin oletuksiin vai muiden työntekijöiden kanssa käytyihin keskusteluihin. Joka tapauksessa yksittäisiä subjektiivisia kokemuksia saatettiin pitää todisteena siitä, että kalenterit eivät täytä seksuaalisen häirinnän tunnusmerkistöä.

Eräs mielenkiintoinen, muutamaan kertaan aineistossa esiintyvä piirre oli myös tulkinta siitä, että potentiaalisen seksuaalisen häirinnän kohteita olivatkin kalenterikuviissa esiintyvät naiset. Nämä vastaajat perustelivat tulkintaansa siitä, että kalentereita ei voida pitää seksuaalisena häirintänä sillä, että kalenterien mallit olivat itse vapaaehtoisesti ryhtyneet kuvattaviksi tyttökalendareria varten. Vastaajat olettivat objektifioivan katseen vaikutuksen haittaavan nimenomaan kuviissa esiintyviä malleja.

*Niin kauan kun kalenterissa oleva henkilö ei ole työntekijä/työntekijän tuttu niin ei voida lukea
[seksuaaliseksi häirinnäksi]*

- Mies, 24

*Iteppä on tyttö halunnut itsensä esineellistää kun kuvauksiin meni. Halusi huomiota sai huomiota.
Turha itkeä jälkeensä.*

- Mies, 21

On mahdotonta sanoa, eivätkö nämä vastaajat oikeasti ajatelleet mahdollisen häirinnän ulottuvan muihin kuin kalenterien malleihin, vai kieltäytyivätkö he vain osallistumasta keskusteluun kalentereiden problematiikasta työpaikalla. Osasta vastauksista oli selvästi tulkittavissa ärsyyntymistä tai jopa aggressiivisuutta niitä tahoja kohtaan, jotka pitävät tyttökalendarereita häirintänä. Aineistonkeruukyselyssä esitetty Työturvallisuuslaitoksen tulkinta eroottisesta materiaalista työpaikalla seksuaalisena häirintänä herätti selkeästi vahvoja tunteita ja tarvetta puolustaa oikeutta tyttökalendarereihin. Toisinaan tämä puolustautuminen ilmeni myös toisin ajattelevien kyseenalaistamisena, solvaamisena tai vähättelynä.

Toisaalta iso osa vastaajista myös mielsi tyttökalendarereita potentiaaliseksi seksuaalisen häirinnän muodoksi työpaikalla. Vastaajat kertoivat tyttökalendarerien herättävän työpaikoilla monia epämiellyttäviä tunteita. Kalenterit koettiin muun muassa ahdistaviksi, epäkunnioittaviksi, halventaviksi, esineellistäviksi, kiusallisiksi, vaivaannuttaviksi ja häiritseviksi. Nämä raportoidut kokemukset täyttävät seksuaalisen tai sukupuoleen kohdistuvan häirinnän tunnusmerkistön. Negatiiviset tunteet liittyivät paitsi itse kalentereihin, myös sosiaalisiin tilanteisiin, jossa kalenteri oli läsnä. Jotkut vastaajat kokivat kalenterien tekevän toisen sukupuolen kohtaamisesta epämiellyttävää.

Eroottiset kalenterit työpaikalla saavat oloni epämiellyttäväksi. Erityisesti silloin kun tilassa on myös vastakkaisen sukupuolen edustajia. Jotenkin tulee vähän häpäisty olo. Tai sellainen, ettei minua kunnioiteta tilanteessa.

– Nainen, 24

Eräs toinen vastaaja puolestaan kommentoi, että on epämiellyttävää joutua vasten tahtaan katselemaan kuvia alastomista naisista. Toisinaan kalentereista käytiin työpaikalla myös seksuaalissävyytteisiä keskusteluita ja heitettiin kiusallisia kommentteja, jotka tekivät joidenkin vastaajien olon epämiellyttäväksi. Vastaajilta oli viety mahdollisuus päättää itse, haluavatko he katsella eroottisia kuvia tai osallistua seksuaalissävyytteiseen keskusteluun. Kalentereiden julkisen esilläolon nähtiin siis loukkaavan työntekijöiden itsemääräämisoikeutta ja asettavan heidät epämiellyttäviin tilanteisiin.

Jotkut vastaajat raportoivat tyttökalentereiden olevan yhteydessä turvallisuuden tunteen vaarantumiseen työpaikoilla. Tähän liittyi vahvasti ajatus eroottisista kalentereista häirinnän muotona.

– – tyttökalenteri työpaikalla sai oloni likaiseksi ja jopa turvattomaksi, mutta silti en uskaltanut ottaa aihetta esille nipottajan ja herkän leiman pelossa.

– Nainen, 23

Kalenterit toivat turvattomuuden tunnetta erityisesti miesvaltaisissa tiloissa työskenteleville naisille. Tällaisia tiloja olivat esimerkiksi miesten pukuhuoneet ja miesvaltaisten työpaikkojen kuntosalit. Näissä tiloissa naisvastaajat kokivat olevansa jo muutenkin alttiita ahdistelulle ja he kertoivat tyttökalenterien pahentavan tilannetta. Osa vastaajista kokikin kalenterien olevan jatkumoa muulle työpaikalla tapahtuvalle häirinnälle ja syrjinnälle. Erään vastaajan kokemuksen mukaan tyttökalenterilla varustetuille työpaikoille on ominaista myös roisi kielenkäyttö ja halventava puhetyyli.

Useat vastaajat nostivat esiin myös tyttökalenterit vallankäytön välineenä, sillä kalenterien ajateltiin vahvistavan naisille epäedullista sukupuolihierarkiaa. Vallankäytöksi voidaan tulkita myös aiemmin mainittu kalenterien toiseuttavuus ja maskuliinisuuden korostaminen. Tyttökalentereiden avulla työpaikalla voidaan sanattomasti ilmaista vallalla oleva käsitys eri sukupuolten edustajien asemasta yhteisössä. Kalenterit asettavat naisen objektivoivan katseen alaisuuteen ja niiden avulla voidaan myös määrittää sitä, minkälainen puhetapa ja toiminta työpaikalla on sallittua. Joidenkin vastaajien mukaan kalenterien problemaattisuus kyllä tiedostettiin työpaikalla, mikä puolestaan laajensi kalenterien merkityksiä – kyseessä ei siis ole vain tahaton teko, vaan tiedostettu vallankäyttö.

4.2.2 Neuvottelu yksityisestä ja julkisesta tilasta

Useissa vastauksissa nousi esiin neuvottelu julkisen ja yksityisen tilan välisestä rajanvedosta. Monen vastaajan mielestä eroottinen kuvasto ei kuulu työpaikalle, sillä seksuaalisuuden ajateltiin kuuluvan yksityiselämän piiriin. Näin vastaajat rinnastivat tyttökalerit muuhun eroottiseen kuvastoon. Joissain vastauksissa huomautettiin, että kalenterit eivät välttämättä olleet kuluvan vuoden kalentereita, vaan saattoivat olla vuosia vanhoja. Esimerkiksi tästä syystä kalenterit nähtiin nimenomaan eroottisena kuvastona eikä ajanhallinnan välineenä. Osa vastaajista ihmettelikin sitä, miksi muunlainen eroottinen materiaali oli työpaikalla kiellettyä, mutta tyttökalerit tuntuvat olevan poikkeus tähän sääntöön. Jotkut vastaajat huomauttivat, ettei heillä ole mitään sitä vastaan, että joku haluaa pitää tyttökalendaria esimerkiksi kotonaan seinällä, mutta työpaikalle ne eivät kuulu. Nämä vastaajat siis määrittivät seksuaalisuuden ja eroottisen materiaalin kuuluvan yksityisen tilan piiriin, jonka ei pitäisi ylittää työpaikalle asti. Työpaikka nähtiin julkisena ja avoimena tilana, jonne erotiikalla ei ole asiaa.

Mielestäni ne [tyttökalerit] eivät sovi työpaikalle. Siitäkin huolimatta, että ne ovat hieman piilossa, työntekijöiden omissa työnurkkauksissa. Ne ovat silti yleistä tilaa, jonne jokaisella ihmisellä (kuten minulla, työntekijöiden postia jakaneena 18-vuotiaana nuorena naisena) on sinne pääsy ja mahdollinen näköyhteys

- Nainen, 26

Osa vastaajista kuitenkin tulkitsi asian toisin. Myös moni tyttökaleriteita puolustava vastaaja kertoi, että tyttökaleriteiden paikka ei välttämättä ole esimerkiksi sellaisissa tiloissa, joissa asiakkaat tai alaikäiset voisivat ne nähdä. Työpaikan taukotiloja tai omaa työpistettä ei kuitenkaan usein määritelty julkiseksi, vaan yksityiseksi tilaksi. Joidenkin vastaajien mukaan yksityisessä tilassa työntekijällä on oikeus pitää seinällä tyttökalendaria, mikäli hän niin tahtoo. Mikäli kalenteri häiritsisi jotakuta yksityisessä tilassa vierailevaa, se ei täyttäisi häirinnän tunnusmerkkejä, sillä vierailija on omaehtoisesti asettanut itsensä työntekijän henkilökohtaiseen tilaan. Näin ollen tyttökaleriteita olisi siis siedettävä muiden työpisteillä, vaikka niistä ei itse pitäisi.

En näe siinä mitään ongelmaa jos kalenteri on omassa henkilökohtaisessa pisteessä. Jos olisi yleisellä paikalla tai asiakkaiden nähtävillä niin sitten kyllä tietenkin puuttuisin asiaan eikä olisi suotavaa

- Nainen, 29

Kalenterien on saatava olla. Jos se jotakuta häiritsee, voidaan miettiä kalenterin paikkaa uudelleen, mutta ei esimerkiksi kahvihuoneen seinällä oleva ole tai saa olla ongelma.

Yksityisen tilan määrittelyyn liitettiin myös työntekijän oikeus sisustaa oma työpisteensä tai -huoneensa haluamansa laiseksi. Sisustukseen puuttuminen, esimerkiksi tyttökalerit kieltämällä, saatettiin kokea työntekijän oikeuksien loukkaamiseksi. Neuvottelu tyttökalentereiden sopivuudesta työpaikalle näyttikin aineiston perusteella usein ohjautuvan kysymykseen siitä, millaiset tilat määritellään yksityisiksi ja kenen ehdoilla tiloissa toimitaan.

Tyttökalentereiden olemassaolo liitettiin työntekijöiden oikeuksiin eri tavoin. Toisaalta kalenterien nähtiin olevan seksuaalista häirintää ja näin loukkaavan työntekijöiden itsemääräämisoikeutta. Jotkut vastaajista kuitenkin tyrmäsivät ajatuksen tyttökalentereista seksuaalisen häirinnän muotona. Osa kalentereita puolustavista vastaajista koki kalentereiden kieltämisen loukkaavan työntekijöiden oikeuksia heidän henkilökohtaisessa tilassaan. Olennaiseksi kysymykseksi muodostuikin siis rajanveto yksityisen ja julkisen tilan välillä sekä se, kenen ehdoilla tuo raja määritellään.

4.3 Esteettiset ja käytännölliset merkitykset

Viimeisenä pääkategoriana tämä tutkimus tarkastelee tyttökalentereita työpaikoilla esteettisten ja käytännöllisten merkitysten näkökulmasta. Osa vastaajista näki kalenterit sisustuselementtinä, jonka avulla työpaikasta muokattiin omaa silmää miellyttävä ja kodikas tila. Kalenterien katsottiin edustavan kauneutta ja toimivan silmänilona ja niiden nähtiin lisäävän työpaikan viihtyisyyttä. Tällöin kysymys kalentereiden sopivuudesta saatettiin kehystää kysymykseksi sisustusmausta tai -mielityksistä.

– Mielestäni asioita ei voi kieltää sillä perusteella, että jotkut pitävät niitä mauttomina. Kyseessä on kuitenkin ihmiskeho, ja tässä tilanteessa kyseessä on malli, jonka työ on näyttää kauniilta - ei kauneudessa mitään pahaa ole.

- Vastaaja, 36

Jotkut vastaajista kertoivat, että heille työpaikalla olevien kalentereiden kuvilla ei ollut sinällään mitään merkitystä. Joidenkin vastaajien mukaan tyttökalerit eivät varsinaisesti heitä haittaa, mutta mieluummin he haluaisivat työpaikalle esimerkiksi eläinaiheisia kalentereita.

Henkilökohtaisesti mulle on sama onko kalenterin kuvissa pöllöjä tai tyttöjä, jos on kivoja kuvia niin mieluummin niitä katsoo kuin ankeita. – –

- Nainen, 40

Mulle ihan sama – –. Itse tykkäisin kissakuvista.

- Nainen, 42

Joillekin vastaajille seinäkalenteri oli tärkeä organisoinnin ja työnteon väline. Kalenterista näkee esimerkiksi päivämäärän, päivän tai viikon aikataulun tai sen, kenen nimipäivä milloinkin on. Tyttökalenteri oli ennen kaikkea kalenteri.

Kiinnittämällä huomion kalentereiden esteettisyyteen, niiden kuvien yhdentekevyyteen tai käytännöllisiin merkityksiin vastaajat saattoivat ikään kuin astua syrjään kalentereiden soveliaisuudesta käydystä keskustelusta. Kohtelemalla kalentereita pelkkinä kalentereina vastaajat saattoivat irtisanoutua kalentereita ympäröivästä mahdollisesta valtakamppailusta. Toisaalta kalentereiden yhdentekevyyden korostaminen saattoi myös olla vallankäyttöä sinänsä – kehystämällä tyttökalenterit ”vain kalentereiksi” vastaajat osoittivat, että tyttökalentereiden pitäminen problemaattisena on, erään vastaajan sanoin, *turhaa nillitystä*.

5 LOPUKSI

Tässä osiossa kerään yhteen tutkimuksen keskeisimmät havainnot ja löydökset. Lisäksi käsittelen tutkimuksen rajoitteita sekä esittelen mahdollisia aiheita jatkotutkimukselle.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia merkityksiä eroottiset tyttökalerit saavat työpaikoilla. Aineistosta voitiin nähdä, että tyttökalerit ovat laajalle levinnyt ilmiö työpaikoilla, ja että niitä löytyy lähes jokaisen toimialan työpaikoilta. Aineistosta oli tulkittavissa myös se, että tyttökalerit herättävät sekä vahvoja positiivisia että negatiivisia, mutta myös neutraaleja tunteita ja miellelyhtymiä. Aineistonkeruukyselyyn vastanneet kertoivat tyttökalerereilla olevan sekä positiivisia että neutraaleja merkityksiä työpaikoilla.

Tyttökalerien nähtiin työpaikoilla vahvistavan työyhteisöön kuulumisen tunnetta. Tyttökalerit muun muassa tarjosivat esimerkiksi miesvaltaisella alalla työskentelevälle naiselle keinon osoittaa kuuluvansa miesporukkaan osoittamalla hyväksyntää kalenterille. Koska kalentereiden avulla rakennettiin ja määriteltiin työyhteisössä ryhmiä ja niihin kuulumista, kalentereiden myös nähtiin sulkevan osa ihmisistä ryhmän ulkopuolelle. Ryhmänmuodostuksessa tärkeää on määritellä paitsi se, ketkä ryhmään kuuluvat, myös se, ketkä siihen eivät kuulu (Vilkkä 2011, 24).

Tyttökaleriperinteeseen puuttumisen hankaluudesta johtuen useilla työpaikoilla kalentereiden ympärillä tuntuu vallitsevan kuitenkin vaikenemisen ilmapiiri. Kalentereita kannattavat olivat usein sitä mieltä, että omalla työpaikalla kalenterit eivät ole ongelma. Toisaalta ne, joita kalenterit häiritsevät, eivät välttämättä uskaltaneet ääneen arvostella kalentereita. Tästä syntyy yksi kalentereiden problemaattisuuden kulmakivi; kalentereita voidaan pitää häirintänä vain silloin, kun joku yhteisössä kokee ne häiritsevänä. Työpaikan ilmapiiri ei kuitenkaan välttämättä mahdollista häirinnän kokemuksen esiin tuomista ja tästä saattaa syntyä harhakuvitelma, jonka mukaan kaikki yhteisön jäsenet hyväksyvät kalenterit. Tämä ilmiö liittyy myös tämän tutkielman toiseen tavoitteeseen: tyttökaleri-ilmiön näkyväksi tekeminen ja sitä koskevan keskustelun herättäminen.

Vaikka tutkimuksen tavoitteet olivat selvillä jo ennen aineiston analyysiä, osoitti aineisto niiden mielekkyyden ja tarpeellisuuden monin eri tavoin. Yksi merkittävä havainto oli se, että suuri osa vastaajista ei ollut koskaan tullut ajatelleeksi, että tyttökalerit voisivat työpaikalla täyttää seksuaalisen häirinnän tunnusmerkit. Tältä osin tätä tutkielmaa voidaan pitää onnistuneena, sillä monet vastaajista kertoivat aineistonkeruukyselyn herättäneen ajatuksia ja keskustelua tyttökalerereiden vaikutuksista ja merkityksistä heidän työpaikallaan. Monet vastaajat toivoivat parempaa tiedottamista ja ohjeistusta Työturvallisuuskeskuksen linjauksesta, jossa eroottiset

materiaalit luetellaan potentiaalisiksi häirinnän välineeksi. Osa vastaajista tuntui kuitenkin jopa suivaantuvan siitä, että tyttökalerit nostettiin esiin seksuaalisen häirinnän muotona. Tulkinta kalentereiden mahdollisesta häiritsevyydestä liitettiin usein yksityisen ja julkisen tilan määrittelyyn. Monet sekä kalentereita työpaikalla puolustavat, että niitä vastustavat vastaajat olivat sitä mieltä, että yksityisessä tilassa kalenterit ovat hyväksyttäviä mutta julkisessa tilassa eivät. Osa vastaajista tulkitsi työpaikan tai siellä sijaitsevan työpisteen julkiseksi tilaksi, osa puolestaan yksityiseksi. Ratkaisevaksi kysymykseksi tuntuukin jäävän se, kuinka julkinen ja yksityinen tila määritellään ja kenen ehdoilla.

Tämän tutkimuksen pienen ja mahdollisesti myös jollain tavalla vinoutuneen otannan vuoksi tulokset eivät välttämättä ole yleistettävissä koko perusjoukkoon eli työssäkäyviin suomalaisiin. Tämä tutkimus pyrkiikin esittämään ja käsitteellistämään tyttökalerien työpaikoilla saamia merkityksiä, mutta ei ota kantaa esimerkiksi siihen, miten tietyt ammattialat tai suurin osa suomalaisista suhtautuu tyttökaleriin. Näin ollen tutkielmassa esitellyt tulokset edustavat siihen osallistuneiden yksilöiden henkilökohtaisia, subjektiivisia ajatuksia ja kokemuksia, ja ovat sellaisenaan arvokkaita ja todellisia. Ne eivät kuitenkaan määrittele sitä, kuinka muut ihmiset mahdollisesti kalenterit kokevat.

Huomioitavaa on myös se, että suomenkielinen aineistonkeruukaavake rajaa aineiston vain suomenkielisiin vastaajiin. Tutkimuksen tulokset kertovatkin jotain nimenomaan suomalaisesta työkuulttuurista, eikä niitä voida välttämättä sellaisenaan soveltaa muihin kulttuureihin. Aiheen tutkimuskenttä on vielä hyvin keskeneräinen ja pirstaleinen, eikä näin mahdollista aikaisempaan tutkimukseen perustuvaa, kansainvälistä vertailua. Mysteeriksi siis tämän tutkielman pohjalta jää se, ovatko tyttökalerit työpaikalla tässä laajuudessaan ja muodossaan vain suomalainen, vai kenties kansainvälinen ilmiö.

Läpi aineiston useissa vastauksissa toistui mieskalentereiden rinnastaminen tyttökaleriin. Joitain vastaajia tuntui selkeästi harmittavan se, että kyselyn aihepiiri oli rajattu vain tyttökaleriin. Perusteluni tälle valinnalle on esitelty jo tutkielman alussa, mutta kyselyyn vastanneille nämä syyt eivät olleet selviä. Aineistosta oli havaittavissa, että myös mieskalenterit herättävät tunteita laajalla kirjolla, mutta niiden saamat merkitykset eivät kuitenkaan ole tyttökaleriin verrattuna täysin yhtäläisiä. Tästä syystä tulevaisuudessa kaivattaisiin myös mieskalentereiden saamiin merkityksiin paneutuvaa tutkimusta.

Tämä tutkielma ei myöskään huomioi ilmiön mahdollisia ajallisia muutoksia. Aineistonkeruukyselyssä ei ohjattu vastaajia kertomaan kokemuksistaan minkään tietyn aikakehikon sisällä. Osa vastaajista kertoi kokemustensa olevan vuosien tai jopa vuosikymmenten takaisia, osa taas kertoi tämänhetkisistä työpaikoistaan. Jotkut vastaajat eivät eritelleet, mihin aikaan heidän

kokemuksensa tyttökalentereista sijoittuivat. On siis mahdollista, että tutkimustulokset voisivat olla erilaisia, mikäli aineisto rajattaisiin koskemaan vain viimeaikaisia kokemuksia. Toisaalta ajallisesti rajoittamaton aineisto mahdollistaa myös jossain määrin ajallisen muutoksen tarkastelun. Tällä viitataan esimerkiksi joihinkin vastauksiin, joiden mukaan vastaajan työpaikalla on aiemmin ollut tyttökalentereita, mutta ne on myöhemmin poistettu. Suhteellisen tutkimattomana tutkimuskenttänä aiheen ympärillä onkin siis lukemattomia eri näkökulmia ja tutkimuskysymyksiä, jotka jäävät vielä odottamaan jatkotutkimusta.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti (2011) *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Coy, Maddy & Tyler, Megan (2020) Pornographication and heterosexualization in public space. Teoksessa Jess Berry, Timothy Moore, Nicole Kalms & Gene Bawden (toim.) *Contentious Cities: Design and the Gendered Production of Space*. Lontoo: Taylor & Francis Group.
- Dewey, John (1916) *Force, Violence, Law and Coercion*. Teoksessa Vittorio Bufacchi (toim.): *Violence. A Philosophical Anthology*. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 5–16.
- Jokinen, Arto (2017) Maskuliinisuus ja väkivalta. Teoksessa Johanna Niemi-Kiesiläinen, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) *Sukupuolistunut väkivalta, Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Tampere: Vastapaino, 32–43.
- Kalha, Harri (2007) *Picasso Pornographique* Korkea taide matalan halun maailmassa. Teoksessa Leena-Maija Rossi & Anita Seppä (toim.) *Tarkemmin katsoen. Visuaalisen kulttuurin lukukirja*. Helsinki: Gaudeamus, 102–121.
- Kalha, Harri (2005) Pehmeä lasku kovaan pornoon. Teoksessa Nikunen, K., Paasonen, S., & Saarenmaa, L. (Toim.) *Jokapäiväinen pornomme: media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri*. Tampere: Vastapaino, 30–58.
- Karkulehto, Sanna & Rossi, Leena-Maija (2017) Sukupuoli ja väkivalta (Volume 1431.0). *Finnish Literature Society / SKS*. <https://doi.org/10.21435/skst.1431>
- Markkola, Pirjo & Östman, Ann-Catrin & Lamberg, Marko (2014) Onko suomalaisella miehellä historiaa? Teoksessa Pirjo Markkola, Ann-Catrin Östman & Marko Lamberg (toim.) *Näkymätön sukupuoli: mieheyden pitkä historia*. Tampere: Vastapaino, 7–24.
- McNair, Brian (2013) *Porno? Chic! how pornography changed the world and made it a better place*. Lontoo: Routledge.
- MTV uutiset 11.1.2019 <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/ina-3-porno-nappasi-nappasi-venla-pystin-ina-mikkola-kyynelehti-takahuoneessa/7237696#gs.xphy7u> (Viitattu 1.4.2021)

- Niemi-Kiesiläinen, Johanna & Kainulainen, Heini & Honkatukia, Päivi (toim.) (2017) Sukupuolistunut väkivalta, Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino
- Nikunen, Kaarina & Paasonen, Susanna, & Saarenmaa, Laura (2005) Teoksessa Nikunen, K., Paasonen, S., & Saarenmaa, L. (Toim.) *Jokapäiväinen pornomme: media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri*. Tampere: Vastapaino, 7–29.
- Paasonen, Susanna (2009) Healthy Sex and Pop Porn: Pornography, Feminism and the Finnish Context. *Sexualities*, 12(5), 586–604. <https://doi.org/10.1177/1363460709340369>
- Ronkainen, Suvi (2017) Mitä väkivalta on? Erontekojen tärkeydestä, yhteyksien näkemisestä. Teoksessa Johanna Niemi-Kiesiläinen, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) *Sukupuolistunut väkivalta, Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Tampere: Vastapaino, 17–31.
- Rossi, Leena-Maija (2007) Outdoor Pornification: Advertising Heterosexuality in the Streets. Teoksessa Susanna Paasonen, Kaarina Nikunen & Laura Saarenmaa (toim.) *Pornification: Sex and Sexuality in Media Culture*. Oxford: Berg, 127–38.
- Talouselämä 16.11.2019 <https://www-talouselama-fi.libproxy.tuni.fi/uutiset/talla-tavalla-me-tookohu-vaikutti-tyttokalentereiden-menekkiin-muutamat-isot-asiakkaat-joutuivat-siihen-reagoimaan-vahan-vastoin-tahtoaan/5ce8ad7c-32ad-4d26-a4c5-a50ab7636bb8> (Viitattu 22.2.2021)
- Talouselämä 28.10.2017 <https://www-talouselama-fi.libproxy.tuni.fi/uutiset/ovatko-tyttokalenterit-seksuaalista-hairintaa-juristi-tallaiset-asiat-eivat-voi-olla-vaikuttamatta-tyopaikkojen-ilmapiiriin-ja-tyossa-viihtymiseen/14134e8c-de5c-3b47-bc5b-81415a451d40> (Viitattu 22.2.2021)
- Taloustutkimus Oy (2018) Tutkimusraportti. Seksuaalinen häirintä työelämässä. https://ek.fi/wp-content/uploads/Seksuaalinenhairinta_raportti_2.pdf (Viitattu 7.10.2020)
- Tasa-arvolaki (1986/609)
- Tilastokeskuksen toimialaluokitus 2008 <https://stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/> (Viitattu 3.3.2021)
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos.)*. Helsinki: Tammi.

Työturvallisuuskeskus, seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä työpaikalla.
https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvallisuuden_perusteet/tyoyhteiso/monimuotoisuus_yhdenvertaisuus_ja_tasa-arvo/seksuaalinen_ja_sukupuoleen_perustuva_hairinta . (Viitattu 7.10.2020)

Vilkka, Hanna (2011) Seksuaalinen häirintä. Tampere: Tampere University.

Watson, Lori (2010) Pornography. *Philosophy Compass*, 5(7), 535–550.
<https://doi.org/10.1111/j.1747-9991.2010.00292.x>

LIITTEET

Liite 1 Saatekirje

Tämän kyselyn avulla kerään vastaajien kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä työpaikoilla sijaitsevista eroottisista tyttökalentereista. Tällaisilla kalentereilla tarkoitan seinäkalentereita, joiden kuvissa poseeraavat vähäpukeiset tai alastomat naiset.

Mikäli nykyisellä tai entisellä työpaikallanne on tai on ollut kuvausta vastaavia kalentereita, pyytäisin teitä osallistumaan tähän kyselytutkimukseen. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 5-15 minuuttia. Kysely on anonymi, eli sen perusteella ei voida tunnistaa yksittäisiä henkilöitä tai työpaikkoja. Älkää mainitko vastauksissanne nimeltä henkilöitä tai työpaikkoja.

Kyselytutkimus on osa yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelmaan kuuluvaa kandidaatintutkinnon opinnäytetyötä. Tutkimuksen avulla pyritään selvittämään, millaisia asenteita ja ajatuksia tyttökalentereihin työpaikalla liittyy. Vastaamalla tähän kyselyyn annatte luvan vastaustenne anonymiin tutkimuskäyttöön kandidaatintutkielmassa sekä mahdollisissa tulevisissa opinnäytetöissä. Tietosuojaselosteen löydätte täältä: [\[linkki poistettu\]](#)

Kyselyn kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai väärinä vastauksia. Kaikki vastaukset, mielipiteet ja kokemukset ovat tutkimuksen näkökulmasta arvokkaita. Kiitos ajastanne!

Terveisin

Venla Hakala, Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma

venla.hakala@tuni.fi

Kandityön ohjaajana toimii yliopisto-opettaja

Anu Sirola

anu.sirola@tuni.fi

Liite 2 Kyselylomake

1. Vastaajan ikä

2. Vastaajan sukupuoli

Mies

Nainen

Muu

En halua kertoa

3. Mikä on korkein suorittamanne koulutus?

Kansakoulu

Peruskoulu

Ammattikoulu tai -kurssi

Lukio tai ylioppilas

Opistotason ammatillinen koulutus

Ammattikorkeakoulu, alemman asteen tutkinto

Yliopisto, alemman asteen tutkinto

Ammattikorkeakoulu, ylemmän asteen tutkinto

Yliopisto, ylemmän asteen tutkinto

Tutkijakoulutus

Muu, mikä?

En osaa sanoa/ en halua kertoa

4. Millä toimialalla työskennellessänne olette törmänneet eroottisiin tyttökalentereihin? Valitkaa yksi tai useampi vaihtoehto.

Maatalous, metsätalous ja kalatalous

Kaivostoiminta ja louhinta

Teollisuus

Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta

Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito

Rakentaminen

Tukku- ja vähittäiskauppa

Kuljetus ja varastointi

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Informaatio ja viestintä

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

Kiinteistöalan toiminta

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta

Hallinto- ja tukipalvelutoiminta

Julkinen hallinto ja maanpuolustus

Koulutus

Terveys- ja sosiaalipalvelut

Taiteet, viihde ja virkistys

Muu palvelutoiminta

Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta

Muu, mikä?

En osaa sanoa/ en halua kertoa

5. Mihin seuraavista ammattiryhmistä kuulutte/kuuluitte työpaikassa, jossa tyttökalentereita esiintyi?

Johtavassa asemassa toisen palveluksessa

Ylempi toimihenkilö

Alempi toimihenkilö

Työntekijä

Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja

Maatalousyrittäjä

Muu, mikä?

En osaa sanoa/ en halua kertoa

6. Mikä seuraavista parhaiten kuvaa työnantajaanne kyseisessä työpaikassa?

Valtio

Kunta tai kuntainliitto

Julkinen yritys

Yksityinen (tai oma) yritys

Muu työnantaja

En osaa sanoa/ en halua kertoa

Seuraavassa osiossa pyydän teitä vapaasti vastaamaan avoimiin kysymyksiin tyttökalentereita koskien.

7. Mistä työpaikallanne oleva tyttökalenteri on peräisin? Kuka sen on työpaikalle tuonut (työntekijä, esimies, yrityslahja tms.)?

8. Missä tilassa kalenteri/kalenterit sijaitsevat (esim. kahvihuoneessa, toimistossa, sosiaalituloissa)?

9. Keskustellaanko työpaikallanne siellä olevasta tyttökalenterista? Jos kyllä, millaisia keskusteluja niistä on käyty?

10. Onko työpaikkanne esimies ottanut kantaa tyttökalentereihin työpaikallanne? Jos kyllä, niin miten? Miten tähän on reagoitu?

11. Entä onko joku työpaikallanne halunnut tai yrittänyt poistaa tyttökalentereita työpaikaltanne? Jos kyllä, niin kuka? Kertokaa tilanteesta.

12. Työturvallisuuskeskus määrittelee seksuaalisesti värittyneiden aineistojen esilläpidon työpaikalla seksuaaliseksi häirinnäksi. Tällaiseksi aineistoksi voidaan lukea myös eroottiset kalenterit. Millaisia tunteita tämä teissä herättää?

13. Mitä mieltä te olette työpaikalla olevasta eroottisesta kalenterista? Voitte kertoa vapaasti ajatuksistanne, mielipiteistänne, tapahtumista tai keskusteluista kyselyn teemaan liittyen. Sana on vapaa!

Suurkiitos kyselyyn vastaamisesta!